Nummer 31 Donderdag 4 Augustus 1932 32ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

LEEST DIT, BELANGRIJK!

Sedert 26 Mei 1932 verschijnt regelmatig elke week in het „Koloniaal Weekblad", onder hoofd „Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië", een bericht betreffende de vorming in Nederland van een crisis-steuncomité voor Indië, onder leiding van den heer Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën en oud-Vice-President van den Raad van Ned.-Indië. Zooals bekend mag worden verondersteld, beoogt dit comité, waarvan ook onze Voorzitter deel uitmaakt, hulp te verleenen aan de talrijke door den crisisnood in Indië getroffen gezinnen onder de verschillende bevolkingsgroepen, door daarvoor gelden te verzamelen en deze over te maken aan het te Batavia gevestigde Centrale Comité voor steun aan werkeloozen.

Het Nederlandsche comité is dankbaar voor hetgeen het voor dit doel mocht ontvangen, maar is nog lang niet voldaan, daar er, ook in Indië, in de economische omstandigheden helaas nog geen verbetering te bespeuren is, het aantal door de crisis getroffenen daar te lande nog immer toeneemt en er dus veel geld noodig is om landgenooten en inheemschen, die buiten schuld gedwongen werkeloos en dus zonder inkomsten zijn geraakt, te beschermen en te behoeden voor ondergang.

Het is daarom, dat het Hoofdbestuur andermaal een beroep doet op de afdeelingsbesturen om zooveel mogelijk bekendheid te geven aan den nooddruft van zooveelen in Indië en het doel van het Steun-Comité te bevorderen.

Voorts worden de leden, onder wie vele oud-Indischgasten, die vroeger in Indië zulke voorspoedige jaren hebben gekend, jaren, welke of met pensioen beloond zijn of waarin gespaard kon worden voor den lateren rusttijd in Nederland, aangemoedigd om voor de Indische Crisis-slachtoffers hunne bijdragen te doen toekomen aan het Crisis-Steuncomité voor Indië te 's Gravenhage, wiens giro No. is: 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West" kunnen gelden voor hetzelfde doel worden gestort of bijgeschreven.

Hoe meer ge geeft, des te vruchtbaarder kan het steunwerk in Indië zijn, maar iedere bijdrage, hoe klein ook, is natuurlijk welkom. Laat U dus niet weerhouden om, indien Uwe financieele omstandigheden U niet veroorloven een groot bedrag te geven, slechts een kleinigheid af te staan: vele kleinen maken toch immers één groote!

Stelt niet uit tot morgen, wat ge heden doen kunt; vult dus spoedig Uw girobiljet in ten gunste van een van beide bovengenoemde rekeningen van den Rijksgiro-dienst of — wat nog beter is — verklaart U bereid, indien zulks U mogelijk is, tot wederopzeggens toe, iedere maand een bepaald bedrag voor de noodlijdenden in Insulinde af te staan. Velen in Indië, die welvaart gekend hebben, doch thans behoeftig zijn geworden en met groote bezorgdheid de toekomst tegemoet zien, zullen U er dankbaar voor zijn.

HET HOOFDBESTUUR.

Huisvesting van crisis-slachtoffers.

Onze actieve Afdeeling 't Gooi heeft, in samenwerking met de Amsterdamsche Maatschappij voor Jonge Mannen een informatie-bureau ingericht in het A. M. V. J.-Gebouw aan de Stadhouderskade 7—9, bij het Leidsche boschje te Amsterdam. De bedoeling daarvan is, om vooral hen, die door de conjunctuur getroffen zijn, te helpen aan adressen van goedkoope woongelegenheid, goedkoope pensions, gemeubileerde huizen, verdiepingen en kamers, overal hier te lande of in het buitenland en hen alzoo in den ruimsten zin van raad en advies te dienen met betrekking tot de goedkoopste en voordeeligste wijze van huisvesting en leven in Nederland en op geschikte plaatsen in het buitenland. Spoedig zullen de zittingsuren van het informatiebureau, dat geheel belangeloos door een oud-Indischgast geleid zal worden, bekend worden gemaakt. Gaarne voldoen wij aan het verzoek der Afdeeling 't Gooi om in het Koloniaal Weekblad een dringend beroep te doen op onze leden om aan het Secretariaat van die Afdeeling, Bisonlaan 4 te Hilversum, adressen op te geven, die voor het bovenomschreven doel geschikt worden geacht.

Het ligt voorts in het voornemen van de Afdeeling 't Gooi, die, zooals bekend, de Centrale vormt voor het sociale werk der Vereeniging, te trachten de mogelijkheid te openen, dat in goedkoope huizen meerdere gezinnen met bescheiden middelen, een onderdak zullen kunnen vinden, wat het voordeel biedt, dat zij dan in eigen milieu blijven verkeeren.

Wij hopen van harte, dat spoedig vele adressen aan de Afdeeling 't Gooi zullen worden toegezonden en dat een ieder zooveel in zijn vermogen is, krachtig zal medewerken om de Afdeeling 't Gooi te steunen en aldus te bevorderen het zoo uiterst sympathieke doel om hen, die buiten hun schuld, als gevolg van den wereldcrisis, in Indië in moeilijkheden zijn geraakt, te helpen.

HET DAGELIJKSCH BESTUUR.

De Jeugd en Indië.

Aan
de in Nederland verblijvende leden
van „Oost en West".

In het Koloniaal Weekblad van 23 Juni j.l. No. 25 plaatste het dagelijksch bestuur onzer Vereeniging onder bovenstaand hoofd eene aanbeveling aan de leden om met hunne kinderen of pupillen in den leeftijd van 12—15 jaar een bezoek te brengen aan de Koloniale tentoonstelling in den Haag en deze kinderen vervolgens in een kort opstel hunne indrukken te laten weergeven over dat bezoek. Zooals uit bovengenoemd No. van het Weekblad blijkt, acht het dagelijksch bestuur het belangstelling wekken bij onze jeugd voor onze gebiedsdeelen in Oost en West van veel belang en looft het ter aanmoediging van het bezoek en het maken van het opstel een tiental exemplaren van het Gedenkboek betreffende de deelneming van Nederland aan de Internationale Tentoonstelling te Parijs uit, voor de deelnemers, die de meest geslaagde opstellen zullen inzenden. Voor bijzonderheden daaromtrent moge worden verwezen naar bovengenoemd No. 25 van het Koloniaal Weekblad van dit jaar.

Namens het Dagelijksch Bestuur,
DE ALGEMEEN SECRETARIS.

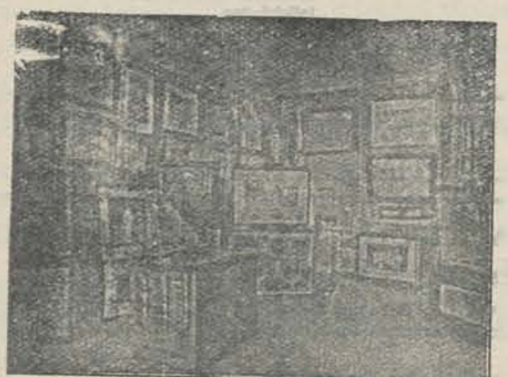
GOEDKOOPE BRANDSTOF VOOR DE LEDEN VAN „OOST EN WEST".

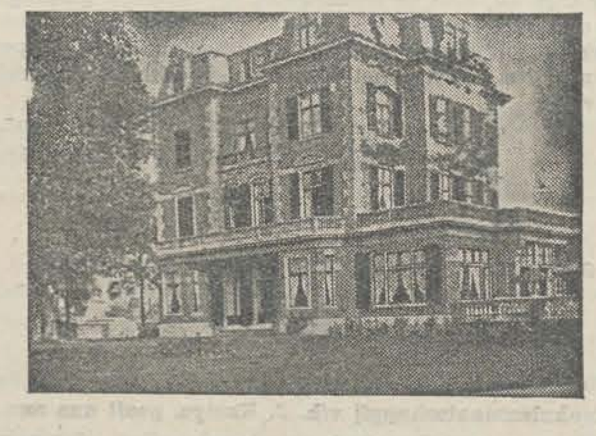
Doet Uw voordeel er mede!

Het bij dit blad gevoegd rondschrijven van de Steenkolenmaatschappij v/h. J. Kemps, geeft ons aanleiding een enkel woord van aanbeveling daaraan toe te voegen. Deze aanbeveling geldt niet zoozeer de oude, gevestigde firma zelve welker naam reeds zoovele jaren een goeden klank heeft in Den Haag, als wel deze hare goedkoope aanbieding voor de levering van brandstof welker goede kwaliteit bekend is. Het is ons aangenaam dit resultaat, ten gerieve onzer leden bereikt te hebben en hopen dat van de gedane aanbieding een druk gebruik gemaakt zal worden.

HET HOOFDBESTUUR.

Het congres van de Fédération Française des Anciens Coloniaux.

Het is ongeveer 10 jaar geleden, dat in Frankrijk verschillende vereenigingen van personen die in de Koloniën gediend hebben, overgingen tot de stichting van een federatie. Dit verbond houdt elk jaar een congres.

Ten vorigen jare werd dit gehouden te Vincennes tijdens de Internationale Koloniale Tentoonstelling. Tot deelneming werden toen tevens uitgenoodigd verschillende Koloniale vereenigingen in andere landen gevestigd. Bij deze gelegenheid werd de wenschelijkheid uitgesproken om te komen tot een internationale fédératie „des Coloniaux et Anciens Coloniaux", waarvan slechts lid zouden kunnen worden nationale verbonden van koloniale vereenigingen.

Om eventueel tot de internationale federatie te kunnen toetreden, zouden dus eerst ook in die andere landen verbonden van koloniale vereenigingen gesticht moeten worden. Nederland en België waren in dit opzicht het meest diligent. Reeds aan het einde van het vorige jaar werden in beide landen door vertegenwoordigers van de besturen van verschillende koloniale vereenigingen, onder voorbehoud van de goedkeuring door de algemeene vergaderingen van die vereenigingen, tot de oprichting van een nationaal verbond besloten. Die goedkeuringen zijn achtereenvolgens verleend, zoodat over enkele weken zoowel in Nederland als in België een eerste vergadering van het verbond gehouden zal kunnen worden.

Een Nederlandsch verbond van Koloniale vereenigingen heeft op zichzelf waarde, en dus recht van bestaan, afgescheiden hiervan of al dan niet tot het internationaal verbond wordt toegetreden.

De Fransche federatie hield dit jaar haar congres te Remiremont in de Vogezen van 21—24 Juli. Van deze gelegenheid wenschte zij gebruik te maken om het contact met de buitenlandsche vereenigingen te onderhouden. Mitsdien werd, wat betreft Nederland, besloten, dat de heer Zuyderhoff, voorzitter van het voorloopig bestuur van het Nederlandsche Verbond, het congres zou bijwonen.

Ten aanzien van de internationale federatie werd voorgesteld, dat zij haar zetel van 1932 t/m. 1934 zou hebben te Parijs, van 1935 t/m. 1937 te Brussel en van 1938 t/m. 1940 te 's-Gravenhage, en voorts dat het eerste internationale congres zou gehouden worden in 1935 te Brussel tijdens de wereldtentoonstelling en het tweede in 1938 te 's-Gravenhage. Ondertusschen zouden op de Fransche congressen in 1933 (te Vichy) en in 1934 de andere nationale verbonden welkom zijn. In overweging werd gegeven op de agenda voor het congres te Brussel te plaatsen de volgende onderwerpen: de koloniale pensioenen (eigen, weduwen en weezen), de positie van de koloniale en gewezen koloniale geneesheeren, en de stichting van een internationaal rusthuis voor personen uit de koloniën.

Een verzoek om toetreding tot de internationale van de Luxemburgsche vereeniging van personen, die in de Nederlandsche en Belgische koloniën gediend hebben, werd met sympathie ontvangen.

Nadat de werkzaamheden van het congres Zaterdag beëindigd waren, werd den Zondag aan feesten gewijd, waaraan de geheele burgerij en het garnizoen deelnamen. (Optocht met muziek door de stad met kranslegging bij verschillende monumenten, ballonnenwedstrijd voor de jeugd, onthulling van een gedenksteen ter eere van Paul Doumer, president van de Republiek, in de school, waaraan hij bij het begin van zijn loopbaan als leeraar in de wiskunde verbonden was, bijzondere diensten in de katholieke en protestantsche kerken, maaltijd in de tot feestzaal herschapen Citroën-garage, waaraan 400 personen deelnamen, bloemencorso, filmvoorstelling, waarbij ook mooie gedeelten van Java op het doek verschenen, bal champêtre, enz.)

Het weer hield zich dien dag buiten verwachting goed. Nochtans verschool de zon zich af en toe gelijk de feestvreugde bij de gedachte, dat de afschuwelijke daad van Gorgoelof belet had, dat Remiremont op dien dag zijn vroegeren leeraar als president van de Republiek in zijn midden zou terugzien. Slechts enkele dagen vóór zijn dood had Paul Doumer aangenomen het congres te presideeren.

Op de Indische tentoonstelling.

ENKELE SNAPSHOTS.

Makan nassi.

Voor sommige goede vaderlanders verbergt die onschuldige Indische Tentoonstelling een verschrikkelijke verrassing binnen haar muren: dat is de kennismaking met de „makan nassi", met de rijsttafel.

Ze komen binnen in de „Waroong Djawa", van geen gevaar bewust, en daar worden ze me gedwongen om rijsttafel te eten.

Stel je voor: een eethuis op Hollandschen bodem neergezet, waar je niets anders te eten kunt krijgen, behalve iets, wat je nog nooit hebt geproefd.

Ze zitten daar, meegetroond door een kennis, die wel in Indië is geweest, of ze zijn uitgenoodigd aan een lunch, hoe het ook zij, ze kunnen niet weg, hoe graag ze ook zouden willen. En ze eten dus rijsttafel, probeeren althans om rijsttafel te eten.

De kennismaking valt gewoonlijk niet mee. De Nederlander, die de vijftig nadert, of die gepasseerd is, heeft zijn principes en zijn vooroordeelen, die zich niet meer laten veranderen.

Hij staat achterdochtig tegenover de rijsttafel, zooals een schoolmeester achterdochtig staat tegenover een jongen, die van een andere school werd weggestuurd.

Hij ruikt eens aan de „sajoran", en zegt met 'n vies gezicht: „Wat is dat voor soep?" De kroepoek doet hem denken aan ouderwetsche kaantjes en de kip is niet zoo bereid als een reëele Barneveldsche kip bereid behoort te zijn.

Ik heb tegenover een ernstigen, zeer intellectueelen landgenoot gezeten, ik heb gezien, hoe hij de rijsttafel proefde en verachtte, en het sneed me door de ziel.

Ik heb den bediende geroepen en gezegd: „Neem alles weg, wat er om dien heer heen staat. Neem de sambalans weg, en de kip in kerry, en de Makassarsche vischjes, en de sajoran, en de rest. Laat hem de rijst, en een platbord." De djongos heeft gehoorzaam alles weggenomen.

— Breng boter en suiker, heb ik hem vervolgens gevraagd.

De boterpot en de suikerpot werden aangedragen. En mijn landgenoot heeft rijst op een plat bord gedaan, er flink boter over gestreken er daarna kwistig suiker over gestrooid, en heerlijk gegeten.

Want Oost is Oost en West is West, heeft Kipling reeds gezegd....

Twee van de S. O. K.

S. O. K., dat is: Sumatra's Oost Kust, voor iedereen, die in Indië is geweest. Die menschen van Sumatra's Oost Kust vormen één groote familie, en de leden van die familie blijven elkander geregeld zien, ook wanneer zij weer voor goed in „patria" terug zijn. Ze hebben hun vereenigingen, ze vergaderen, ze hebben gezellige bijeenkomsten, zooals dat den leden van een gezin betaamt.

Maar in iedere familie vindt men wel eens een lid, dat alleen en op een ander niveau verder leeft.

Die eene man van Sumatra's Oost Kust, die daar op de Indische Tentoonstelling rondwandelde, was nog een machtige der aarde, door zijn positie, en door zijn geld. Hij was vriendelijk, zooals het aan de machtigen der aarde dikwijls gemakkelijk valt om vriendelijk te zijn. Hij had juist aangezeten bij een goed maal met tijd- en lotgenooten van S. O. K., en daarna wandelde hij nog eens wat rond: dat is goed voor de digestie, onder het genot van een uitstekende sigaar.

De andere man, ook van S. O. K., die hem tegenkwam, had geen uitstekende sigaar; die was meer de sigaar, om met een typisch Hollandsche uitdrukking eens een goedkoope woordspeling te maken.

Tien, vijftien jaar geleden, waren ze beiden in positie ongeveer gelijk, daar ter Oostkust van Sumatra.

Voor den eenen was de stijging in macht en aanzien rustig doorgegaan, en voor den ander was de daling begonnen. Waarom stijgt de eene mensch op dat ongeziene ding, dat de maatschappelijke ladder heet, en waarom daalt de ander? Wie zal het ons zeggen? Het Lot schudt de cocktails, en voor den één wordt het een zoete drank van succes, aanzien, geld en gunsten, en voor den ander blijft er niets anders dan de bittere mengeling van pech, eigen schuld, armoede en tegenslag.

En op de Indische Tentoonstelling kwamen die twee elkaar tegen: de een, opgewekt, rechtop, in een goedzittend pak, met een hooge orde in zijn knoopsgat, en de ander een beetje vaal, en oud, en voortsukkelend in een baantje, waaraan een vriendelijke en vooral liefdadige relatie hem op deze tentoonstelling had geholpen.

Ze liepen langs elkaar en ze herkenden elkander niet eens. Want de afstand op de maatschappelijke ladder kan zoo groot worden, dat de oogen der menschen dien niet meer kunnen overbruggen, zelfs wanneer ze elkaar zoo dicht passeeren, dat ze elkander bijna raken.

Zoo ging het die twee mannen, die lang geleden tegelijk en vrijwel gelijk in rang, geleefd hadden ter S. O. K.....

Maloe.

Hij was een „djongos", een Inlandsche bediende, in het Indische restaurant op de Indische Tentoonstelling.

Ik denk dat hij ergens van Java naar Batavia was gekomen en dat hij daar een „sobat" had gekregen, die „djongos" was bij den Rotterdamschen Lloyd of de Nederland, en dat hij zoo den weg naar Priok en vandaar naar Holland ging. En in Holland was hij blijven hangen, misschien omdat hij Den Haag een gezellige „tampat" vond, of om andere reden van het hart.

In ieder geval was hij nu „djongos" in het Indische restaurant op de tentoonstelling. Verder was hij al een beetje ouder en niet zoo heel vlug van begrip.

Een kop thee of koffie, een glas „stroop", een portie ijs, of een rijsttafel, dat alles kon hij vlot serveeren, maar wanneer Hollandsche menschen Hollandsche praatjes tegen hem maakten, dan raakte hij in de war.

En zoo was het daar dan dat echte, oer-Hollandsche gezelschap van twaalf menschen gekomen en neergestreken op het terras in zijn afdeeling. Ze hadden plezier, zooals goede Hollanders, die een dagje uit zijn, plezier hebben.

Ze hadden plezier om het uitzijn, om de tentoonstelling en om dien „zwarten knul", zooals de dames van het gezelschap den „djongos" noemden.

Ze maakten grapjes tegen hem en hij lachte maar eens terug, omdat hij er even weinig van verstond als een Amsterdammer van Hoog-Javaansch.

En toen begonnen ze te bestellen. De een vroeg of er ijs was en een ander of er kroketjes waren. Of het bier koud was en of de dames ook kleine glaasies bier konden krijgen, want van groote wier je zoo warm. Ze zeiden „obertje" tegen hem en bestelden allemaal tegelijk en allemaa wat anders. En toen ze klaar waren met bestellen, hadden zij zich juist allemaal weer bedacht en wilden weer wat anders.

Al die grapjes en bestellingen en veranderingen in de bestellingen hagelden neer op het arme hoofd van den „djongos" en hij voelde dat hoofd zeer leeg worden.

Hij trachtte te onthouden, wat ze allemaal zeiden, maar het ging niet. Wanneer hij er zes in zijn hoofd had, dan begonnen ze weer door elkaar te kwekken en wilden weer allemaal wat anders. En toen werd hij ineens datgene, wat de Westerling nooit zal worden, hij werd „Maloe".

„Maloe" is zoo iets als verlegen, maar heelemaal hetzelfde is het toch weer niet. „Maloe" is.... enfin, maloe is maloe.

De „djongos" keek al die twaalf menschen, die iets van hem hebben wilden, nog eens aan en knikte, alsof hij precies begreep wat zij wilden en liep weg, alsof hij de bestelling ging halen.

Maar hij ging niet naar het buffet, doch naar een stil hoekje achter het restaurant en daar ging hij op zijn hurken zitten en stak een sigaret op en deed verder niets. Absoluut niets.

Hij deed heelemaal niets, hij trok maar eens aan zijn strootje en troostte zich met de, misschien onbewuste gedachte, dat Allah er is om wonderen te verrichten, omdat zoo'n arme djongos dat toch niet kan.....

En die twaalf dorstige menschen zaten daar maar te wachten, te wachten te wachten. Eindelijk is — niet Allah maar: — de Europeesche chef gekomen en hij heeft begrepen wat ze allemaal wilden.

Maar hij heeft ook begrepen, waarom de „djongos" „maloe" was geworden.....

E. VAN LIDTH DE JEUDE.

De verkoop van de kolonie Suriname door de provincie Zeeland aan de Nieuwe West-Indische Compagnie op 6 Juni 1682.

Een weinig glansrijk gewestelijk koloniaal bewind.

Het merkwaardige feit, dat een *provincie* koloniën verovert en weer verkoopt, vijftien jaren lang voor eigen rekening en risico, met eigen gewestelijke autoriteit koloniseert, moge niet onvermeld blijven, nu we op 6 Juni er aan herinnerd werden, dat 't twee en een halve eeuw geleden was, dat Suriname door Zeeland werd verkocht aan de bereids opgerichte Nieuwe Westindische Compagnie.

De kolonie Suriname was vóór 1650 een gebied voor allerlei proefnemingen door kolonisten van onderscheiden naties. Sedert Columbus voet aan wal zette op het vasteland van Zuid-Amerika (1498), hebben beurtelings Spanjaarden en Portugeezen dit deel van Guiana voor hun vorsten in bezit genomen, zonder er zich een blijvende plaats te kunnen veroveren langs den weg van geregelde kolonisatie en het in cultuur brengen van het veroverde en vermeende Dorado. Eerst de kleine Amsterdamsche factorij aan de Suriname-rivier en een kleine Hollandsche factorij met tabaksplantage aan de Corantijn omstreeks 1613, wijzen op een meer geregelde bebouwing, waaraan echter spoedig door de verwoesting en roofzucht der halfwilde Spanjaarden, een einde werd gemaakt. Van 1630 tot 1650 waren het zoowel Engelschen als Nederlanders, vooral de eersten, onder leiding van kapitein Marshall, die aan de Suriname tabak verbouwden, en verder Joden uit de Republiek en andere landen van Europa, die de kolonisatie van Suriname met kracht en voortvarendheid aanpakten, terwijl Franschen aan de Corantijn, Suriname- en Saramaccarivier en de Nederlanders aan de Commewijne hun gelederen versterkten, maar zij allen ondervonden veel nadeel van de telkens herhaalde invallen der roofzuchtige en wraakgierige Indianenstammen.

Eerst na 1650 was het mogelijk van Suriname een meer geordende landbouwkolonie te maken, toen Lord Willoughby er den scepter zwaaide, er suikerplantages deed aanleggen en Portugeesche Joden met eenig vermogen naar dit deel van Guiana lokte, wijl zij den tropischen landbouw kenden, alle materialen voor den aanleg bezaten en bovendien geld, om de onderneming te financieren. Kolonisten van verschillende nationaliteiten werkten in deze periode samen of in aparte groepjes, om met Lord Willoughby, Earl of Parham, aan het hoofd van Suriname een vruchtbaar land te maken.

Maar toen de tweede Engelsche oorlog den vrede en de goede nabuurschap der twee grootste handelsstaten van Europa, de Republiek en Engeland, wreed verstoorde, liet de nawerking daarvan zich ook in Oost en West gevoelen.

In het jaar 1666 werd de luitenant-admiraal Abraham Krijnssen door de Staten van Zeeland naar Suriname gezonden, om de Engelschen er afbreuk te doen en tevens de belangen der Zeeuwsche plantagebezitters te beschermen. Deze „raid" had belangrijke gevolgen, want toen Krijnssen met zijn eskader van zeven vaartuigen, bemand met 700 koppen, waaronder 225 soldaten van de landmacht, den 26sten Februari van het jaar 1667 de Surinamerivier opvoer, heesch hij zonder omwegen de nationale vlag, eischte de kolonie op voor zijn lastgevers, de Staten van Zeeland, en de onmiddellijke overgave van het Willoughby-fort, dat toen nog van hout was en waar William Byam als gouverneur resideerde. Deze gaf de sterkte wel niet op, doch kon haar ook niet langer dan 24 uur verdedigen en moest toen capituleeren. Krijnssen doopte nu het fort om in „Zelandia", legde er bezetting in ter sterkte van 125 man met 15 stukken, zoodat hier voortaan de Hollandsche prinsevlag door den bevelhebben Maurice de Rame moest verdedigd worden.

Op de overgave van het fort volgde ook spoedig de overdracht der geheele kolonie Suriname aan

Zeeland, waartoe den 6den Maart 1667 tusschen Krijnssen en Byam een verdrag werd gesloten, waarin o.m. werd bepaald, dat de schulden en bezittingen door eerstgenoemde, namens de Staten van Zeeland, zouden worden overgenomen, aan wien ook de eed moest gezworen worden, terwijl alle kolonisten, onverschillig van welke herkomst, nationaliteit en gezindte zij waren, gelijk recht hadden op de bescherming van hun persoon en goederen door de nieuwe heeren en meesters van dit land. De Nederlandsche wetgeving en taal zouden er worden ingevoerd, maar voorloopig werden ook de rechten van het Engelsch als officieele taal erkend, terwijl door de kolonisten ten behoeve der Zeeuwsche Staten, bij wijze van oorlogsschatting honderd duizend pond suiker zou worden opgebracht. Wie echter wegens de verandering van zaken niet langer in de kolonie wenschte te blijven, mocht ongehinderd vertrekken met al zijn tilbare have. Namens zijn lastgevers beloofde Krijnssen ten spoedigste te zullen zorgen voor de bekrachtiging van deze overeenkomst door de Staten van Zeeland.

Zoo had deze provincie dan door de stoutmoedige daad van haar luitenant-admiraal Krijnssen, met weinig moeite en kosten een kolonie veroverd, welk bezit andere gewesten haar al spoedig misgunden. Want toen bij den Vrede van Breda op 31 Juli 1667 het bezit van Suriname aan de Nederlanders werd gewaarborgd tegen afstand van Nieuw-Nederland in Noord-Amerika, naderhand bekrachtigd bij het tractaat van Westminster (Febr. 1674), oefenden de Staten van Zeeland de facto het bewind uit over de veroverde kolonie en wenschten de baten er van ook voor hun gewest te behouden, wijl immers hun admiraal Krijnssen met Zeeuwsche schepen en voor rekening en risico van Zeeland, Suriname had bemachtigd. Vooral nadat Lord Willoughby na het vertrek van Krijnssen een poging tot herovering der kolonie had gedaan, die aanvankelijk met succes was bekroond, waardoor Krijnssen ten tweeden male naar de Westindische wateren zeilde om metterdaad tegen deze schending van den Bredaschen vrede te protesteeren en opnieuw de prinsevlag op het fort Zelandia te hijschen, stonden de rechten van Zeeland op deze nieuwe kolonie volgens den uitleg zijner Staten ontwijfelbaar vast, al werden de soldaten, die het fort bezetten, dan ook betaald met de belastingpenningen uit andere provinciën.

Natuurlijk was het te voorzien bij het particularisme in onze dikwijls meer provinciale dan nationale politiek dier dagen, dat noch de Algemeene Staten, noch de andere gewesten, vooral Holland niet, met deze zienswijze der Zeeuwsche Staten zou meegaan. Dat bleek al spoedig, toen dit college na de hervorming van Suriname in 1668 door Krijnssen den kapitein der landmilitie, Philip Julius Lichtenbergh, tot gouverneur van de kolonie aanstelde, welke benoeming eerst den 26sten November van dat jaar door de Algemeene Staten werd bekrachtigd, hoewel de nieuwbenoemde gouverneur toen reeds onderweg was. 16 Februari 1669 kon hij den eed in handen van Krijnssen afleggen, die toen weer naar het vaderland vertrok en na zijn aankomst zoowel door de Staten van Zeeland als de Staten-Generaal, werd gehuldigd met een gouden eerepenning aan keten en andere eerbewijzen.

Doch de Zeeuwsche Staten zouden weinig plezier beleven met hun verworven kolonie, want de geschillen met de Algemeene Staten en Hollandsche kooplieden hier te lande en vooral de overvallen der roofzuchtige Indianen in de West baarden hun veel zorg. Voorloopig werden de geschillen met de Staten-Generaal opgelost bij een overeenkomst van 29 Januari 1672, welke het beheer en den eigendom van Suriname aan Zeeland toekende, doch het oppergezag met verplichting om voor de verdediging te zorgen, aan de Algemeene Staten opdroeg. Die van Holland en andere provinciën eischten, dat Zeeland aan alle „negocianten", uit de Republiek afkomstig, de vrije vaart en handel op Suriname zou toestaan, maar daarvan willen de Zeeuwen niet weten. Als de Oostindische en de toen geheel in verval geraakte Westindische Compagnie, hield ook dit gewest aan het monopolie-systeem vast. Tegenover de plichten der verovering, kosten van kolonisatie, enz., eischte het voor zich op, de rechten op den alleenhandel of afstand daarvan tegen een nader overeen te komen vergoeding.

Toen echter bleek, dat noch de Zeeuwsche, noch de Algemeene Staten de kolonisten afdoende hielpen tegen de invallen der vijandige Indianenstammen, die groote verwoestingen aanrichtten en een een geregelde kolonisatie ernstig bedreigden, rezen er weldra ernstige klachten en scherpe protesten op tegen een dergelijk beheer. Ook de gouverneur Lichtenbergh bleek niet tegen deze moeilijkheden opgewassen, vooral door voortdurende ongesteldheid en wel de Caraïben zoo ongeregeld de kolonie kwamen binnenvallen, waartegen geen degelijk voorbereide en goed georganiseerde krijgsoperaties der onzen hielpen. Zijn opvolgers Pieter Versterre (—1677), Abel Thisso (1677) en Tobias Adriaenssen (—1678), richtten daartegen eveneens weinig uit en zoo bleven de planters voortdurend blootstaan aan de bedreiging van hun leven en goed, wat de inkomsten uit de kolonie natuurlijk ten zeerste drukte.

En in 't moederland deed men er weinig aan, wijl de Zeeuwsche en Algemeene Staten hun twisten over de volksplanting weer voortzetten, welke ook niet beslecht konden worden door de interventie van den Prins, Stadhouder Willem III, wien men de souvereiniteit over Suriname had opgedragen ter bevestiging van meerdere autoriteit. De Stadhouder, die wel van interventie hield blijkens zijn gewestelijke en stedenpolitiek hier te lande, gaf commissie aan zijn gewezen secretaris, Pierre du Moulin, om als „bevelhebber" naar Suriname te vertrekken en aldaar uit 's prinsen naam orde op zaken te stellen, maar deze gevolmachtigde stierf reeds voor zijn uitreis, waarmee alle bemoeiingen van den Stadhouder-Souverein over Suriname voor goed eindigden.

Ook nadat de Algemeene Staten den 15den Januari 1678 Johannes Heinsius tot gouverneur van Suriname hadden benoemd, verbeterde de toestand in de kolonie weinig. Integendeel, de belanghebbenden zonden van daar uit een krachtig smeekschrift bij de Staten-Generaal in, om hen toch beter te helpen, vooral door het zenden van een versterkte krijgsmacht, geschut en ammunitie, om beter beschermd te zijn tegen de roofovervallen der Caraïben en andere Indianen. Doch eerst de brieven van den gouverneur Heinsius waren in staat, om de Staten tot het zenden dier hulp te bewegen en toen dit geschiedde, was het ook nog maar onvoldoende. Het treurig tafereel, in die brieven en klaagschriften opgehangen over den toestand der kolonie, is niet in staat om een hoog denkbeeld te krijgen van de goede zorgen der regeering hier te lande over hun bezittingen in de West. Men kan van den inhoud kennis nemen in het Rijksarchief van Zeeland te Middelburg en in het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage.

Het is dan ook te begrijpen, waarom de notabelen uit de Surinaamsche kolonisten na den dood van hun gouverneur Heinsius (April 1680) zelf de hand maar aan den ploeg sloegen, om orde op zaken te stellen en zich beter te weer te stellen tegen hun vijanden. Een raad van 12 personen vormde een soort self-government, die trachtte de vereischte autorisatie en sanctie te krijgen. Dit ging echter niet zoo gemakkelijk, zoodat het den commandeurs ad interim E. van Hemert en na hem Laurens Verboom weinig moeite kostte zich te handhaven, zonder dat daarmede de toestanden veel verbeterden. En doordat de klachten over onrust en onveiligheid, overvallen en slechten economischen toestand, sociale desorganisatie en gebrek aan medewerking bleven voortduren, had Zeeland ten slotte genoeg van zijn kolonie en begeerde niet langer dit blok aan zijn been voort te sleepen. De Zeeuwsche Staten waren wat blij, toen zij over den afstand van hun koloniaal eigendom onderhandelingen konden openen met de bewindhebbers der toen pas opgerichte Nieuwe Westindische Compagnie, welke haar beslag kregen bij een geteekend contract van *6 Juni 1682*, ingevolge hetwelk aan deze vennootschap de eigendom van Suriname met al de daaraan verbonden ap- en dependentiën werd overgedragen voor een som van f 260.000. Het eerste artikel van dit contract luidde als volgt:

„Dat aan de Edele Mogende Heeren Staaten van Zeeland door Bewindhebberen van de Geoctroyeerde West-Indische Compagnie, voornoemd, in voldoeninge van de Colonie van Suriname met zijne appendentiën en dependentiën waar onder mede specialyk werd gecomprehendeerd het Geschut, de Ammunitie van Oorloge, en Vaartuigen, op deeze geinsereerde Lijste vervat, *mitsgaders de Plantagiën van Vivres en andere*, dewelke haar Edele Mogende aldaar in eigendom zouden mogen hebben, en eindelijk alles wat aldaar zouden mogen possedeeren hen van de gemelde haer Edele Mogende bykoop overgenoomen, zal werden betaald, een Somme van twee honderd en zestig duizend guldens, te betaalen neffens de overleveringe van de voorsz. Colonie, dewelke uitterlijk zal moeten geschieden binnen den tijd van twee Maanden."

Door deze beperkende bepaling en wijl de Algemeene Staten de goedkeuring der transactie en overdracht langer dan den voorgeschreven termijn aanhielden, duurde het tot 23 September van dat jaar, voordat aan de Compagnie een vernieuwd en uitgebreider octrooi voor den tijd van 10 jaren verleend werd, waardoor de eigenlijke overdracht van de kolonie en de betaling der daarvoor gevorderde koopsom eerst op 6 Januari 1683 in Den Haag konden plaats hebben. Doch reeds op 31 Mei 1683 verkocht de Westindische Compagnie op haar beurt tweederde deel der kolonie, want de kosten der kolonisatie bedroegen voorloopig zeer vele en de baten waren daarmee niet in overeenstemming. Er moest veel aan de kolonie en haar inwoners goedgemaakt worden, waardoor het bezwaarlijk werd voor de Compagnie, om deze lasten alleen te dragen en zich staande te houden. Het dividend voor de aandeelhouders daalde toch al spoedig dermate, dat van 1700—1740 jaarlijks maar 2—2½ pct. kon worden uitgekeerd.

De stad Amsterdam en de particulier, Cornelis

van Aerssen, heer Van Sommelsdijk, sprongen bij, namen elk één derde van de lasten en baten, terwijl de laatste zich bovendien verbond, om zonder salaris als Gouverneur naar Suriname te vertrekken en de kolonie tot bloei te brengen, wat hem ook inderdaad is gelukt, zij het dan dikwijls ten koste van drastische maatregelen en door middel van een koloniale politiek van aanpakken en doorzetten, waarvan hij zelf ten slotte nog het slachtoffer is geworden. De gezamenlijke vennooten dezer nieuwe associatie noemden zich in hun contract de „Geoctroyeerde Societeit van Suriname", welke naam bleef behouden voor een gemonopoliseerde vennootschap, die tot 1795 de kolonie beheerde, exploiteerde en administreerde, meest tot welvaren der ingezetenen, beter dan Zeeland zulks vermocht.

A. HALLEMA.

Een belangwekkend vraaggesprek met Ir. De Iongh, dir. van G. B.

Het volgende vraaggesprek van Holland-Aneta met den heer de Iongh, dir. van G. B., die Zaterdag l.l. per vliegtuig in Nederland arriveerde, verdient in vele opzichten de aandacht en de ernstige overweging van ieder, die de huidige tijden niet gedachteloos doorleeft, steunend op onverzettelijke aanvaarding van leuzen die hem of haar het beste passen.

Gevraagd naar het doel van zijn reis naar Nederland, antwoordde ir. de Iongh, dat dit was het versterken van het contact tusschen de adviseurs der Indische regeering in tinzaken met de delegatie in het Internationale Tincomité. De restrictie stelt Indië voor verschillende vraagstukken en deze moeten door de betrokken personen zoo goed en ook zoo vlug mogelijk worden opgelost.

Staat uw reis ook in verband met de geruchten omtrent een tweede Tin-pool, welke zich gevormd heeft, en in hoeverre zijn deze geruchten juist?

Mijn reis staat daar niet direct mee in verband. Wel weet ik, dat eenigen tijd geleden zich een nieuwe Tin-pool gevormd heeft, waarin ook Nederlandsche belangen vertegenwoordigd zijn. Hoeveel die tweede pool zal controleeren, kan ik op dit oogenblik nog niet zeggen.

Kunt u een oordeel geven over de totdusver bereikte resultaten der tin-controle?

Men kan zeggen, dat deze resultaten relatief gunstig zijn. Ontkend kan niet worden, dat het tin niet belangrijk in prijs is gestegen, maar wanneer men ziet, hoe alle andere artikelen sterk zijn gedaald moet men zich toch wel afvragen, wat er met den tinprijs gebeurd zou zijn indien men niet tot internationale controle was overgegaan. Welke prijzen zou men gehad hebben, wanneer de tinvoorraad 30.000 ton hooger was geweest — iets waarop men stellig had moeten rekenen, wanneer men geen restrictie had toegepast.

Wij vroegen ir. de Iongh vervolgens, hoe het mogelijk was, dat internationale controle bij de tin wel en bij verschillende andere producten geen resultaat had opgeleverd.

In antwoord daarop wees de heer de Iongh er op, dat tin een uitzondering is, een product, dat verreweg de beste kansen heeft om gecontroleerd te worden. In de eerste plaats is de productie van tin klein. De grootste wereldproductie bedraagt 186.000 ton. In de tweede plaats zijn alle vindplaatsen bekend en worden geëxploiteerd. Ook hier is een groot verschil met producten als suiker en rubber. Daar komt nog bij, dat het verbruik van tin zeer onelastisch is. Het is altijd een te verwaarloozen onderdeel van een voorwerp. Daarom heeft ook de prijs weinig invloed op de consumptie, doch wordt bepaald door de behoefte. Dit zijn allemaal factoren, welke bij andere producten niet aanwezig zijn en daarom contrôle zeer moeilijk en soms onmogelijk maken.

Daarna werd het gesprek gebracht op den algemeenen economischen toestand van Nederlandsch-Indië, welke de heer de Iongh als volgt aanduidde: „Wij hebben voedsel, woning en warmte genoeg, maar geld te weinig".

Bepaalde lichtpunten van den economischen horizont van Indië kon ir. de Iongh niet ontdekken. Hij vertrouwde echter, dat ook deze slump niet altijd zou blijven duren. Nu kan inderdaad niet ontkend worden, zoo zeide hij, dat de huidige crisis de hevigste is, welke Indië sinds 1880 ondervonden heeft. In de 26 jaar, dat ik in Indië ben, hebben wij meermalen perioden gekend van lage prijzen, in 1907, in 1914, in 1921—1922, maar wij konden toch steeds full speed blijven doorwerken. Maar nu zijn onze producten onverkoopbaar en dat is nog heel wat erger dan slechte prijzen. Nooit hebben wij het meegemaakt, dat de helft van het aantal suikerfabrieken gesloten werd en dat tal van andere ondernemingen stilgelegd worden. En dat heeft zijn funeste werking tot in alle onderdeelen der maatschappij.

Mogen wij informeeren naar de bezuinigingen, welke men op de landshuishouding toepast?

Voor zooveel mijn departement betreft, antwoordde ir. de Iongh, kan ik mededeelen, dat de begrooting in 1930 nog 130 millioen bedroeg en voor 1933 teruggebracht was tot ruim f 90 millioen. En nu moet men niet denken, dat die f 40 millioen voor een belangrijk gedeelte gevonden zou zijn in salarisverlaging, want in het geheele bedrag zijn slechts 5 à 6 millioen verkregen door de salarissen te verlagen. Echter is er wel een aanzienlijke inkrimping van personeel. Bij de tinbedrijven op Banka bijvoorbeeld, waren eenige jaren geleden nog 22.000 koelies werkzaam; thans zijn er nog maar 9000 — een aantal, dat nog verder verminderd zal moeten worden. Voorts zijn er bij de Staatsspoorwegen 7000 man ontslagen, bij de steenkolenmijnen 3 à 4000. Voor het Europeesche personeel is het in hoofdzaak gezocht in vervroegde pensionneering, in ontslagen van de gehuwde vrouw, die geen kostwinster is en in de op wachtgeld stelling. De koelies zijn weer naar China teruggezonden, terwijl de Inlanders naar hun familie terugkeeren.

Hoe neemt de Inlandsche maatschappij dit reusachtige aantal werkloozen op?

Bij de Inlandsche maatschappij, aldus ir. de Iongh, bestaat een geneigdheid om alles samen te deelen. Daarom zijn de schokken minder groot dan in Europa, waar die geneigdheid helaas heel wat minder is. Zoo kan de Inlandsche maatschappij zich redden. Gelukkig zijn wij gezegend met goede oogsten zoodat er iets te deelen valt.

Vervolgens vestigden wij de aandacht van ir. de Iongh op de kwestie van contingenteering van den invoer in Nederlandsch-Indië.

Daarop antwoordde hij: Contingenteering is zeer moeilijk, al ware het alleen maar door de bestaande handelsverdragen. Maar er is nog iets, wat men in Nederland wel eens te veel uit het oog verliest. In Indië zijn circa 100 havens, welke bijna geen communicatie hebben en daardoor biedt de douane-technische uitvoering van contingenteeringsmaatregelen bijna onoverkomelijke moeilijkheden. Men zou den import tot enkele hoofdhavens moeten bepalen, waardoor de distributie weer enorm kostbaar zou worden.

Hebben de plannen om op Java een textiel-industrie de eenige mogelijkheid om de eigen productie te handhaven. Anders is het uitgesloten om den Nederlandschen import op peil te houden. Wanneer men dit werkelijk zou wenschen, zou men er toe over moeten gaan de levensstandaard in Nederland aanzienlijk terug te brengen. *Zelfs zou men de loonen moeten halveeren, om eenigszins dragelijk te kunnen concurreeren tegen de vreemde industrieën.* Gezien den weerstand, welke loonsverlagingen hier te lande ondervinden, is natuurlijk van eenigszins belangrijke stappen in die richting, geen sprake.*) Er is echter op het gebied van den invoer een geweldige verschuiving gekomen. Voor 25 jaar betrokken wij zoo goed als alles uit Europa en thans is de import van verschillende artikelen o.a. textiel en aardewerk, voor een groot gedeelte in handen van China en Japan.

Tot slot van het onderhoud vragen wij den heer de Iongh nog hoe de nationalistische legementen zich tegenover de bezuiniging stelden.

Deze laten zich — aldus de heer de Iongh — er weinig mee in. De slechte economische toestanden hebben geleid tot een politieke pacificatie. De Inlanders zijn redelijke menschen en lang niet zoo individualistisch als velen in West-Europa. Zij zien hoe de Europeanen het slechts hebben, hoe ondernemingen worden gesloten en het personeel ontslagen. En dat verzacht voor hen veel.

*) Wij cursiveerden en spatieerden deze regelen, daar zij ook buiten onzen lezerskring, ten zeerste ter harte verdienen te worden genomen.

Mensch of Dier?

„Orang pendek"-Beschouwingen.

....Wij blijven staan voor de gesloten poort....

De „orang pendek" heeft de belangstelling voor de rest der wereldgebeurtenissen aanmerkelijk doen verminderen.

De eerste berichten wekten slechts sensatie bij het Indische publiek, dat al sinds jaren met het gerucht over het bestaan van den „orang pendek" is vertrouwd.

Daarop kwamen berichten over belangstelling ook in wetenschappelijken zin; men denke aan het telegram dat de voorloopige meening van prof. Dubois weergaf.

Toen volgden de zeer interessante foto's van skelet en huid der omgekomen „baby", gepubliceerd door de „Sum. Post".

Thans wacht men op de resultaten van het onderzoek van een en ander te Buitenzorg.

Er is, zoolang die resultaten niet zijn gepubliceerd, geen plaats voor eenig oordeel over deze vondst. Hetgeen niet uitsluit, — aldus de heer Zentgraaff in de „Indische Post", — dat wel degelijk aanleiding bestaat voor het uiten eener meening welke is gebaseerd op eene in diepe overtuiging wortelende waardeering van vondsten als deze.

Van de theorieën van Darwin is nog wel zooveel blijven hangen bij den „man op straat", en zelfs bij velen die hooger staan op de geestelijke ladder, dat men nog immer als vaststaande beschouwt: de oorsprong van den mensch schuilt in het dierenrijk. En in de z.g. „mensch-apen" hebben we dan in elk geval verre familie te zien.

De vondst van den „orang pendek" wekt alleen hierom zoo groote belangstelling bij de massa van het publiek, omdat deze van meening is dat die vondst moet worden beschouwd als een schakel of overgangsvorm tusschen dier en mensch.

Dit prikkelt de belangstelling: dat er misschien iets menschelijks zou kunnen zitten in het gevonden dier. Zoodra blijkt dat het gaat om een dier, zal nog slechts eene bepaalde groep menschen iets meer dan gewone nieuwsgierigheid toonen.

Daarom houdt men zoo vast aan de mogelijkheid: dat de „orang pendek" tot het menschenras behoort. Zij die niet spreken van tusschenvorm of overgangsvorm, houden vast aan de mogelijkheid dat men te doen zou kunnen hebben met een verwilderd menschentype, of met dwergen.

Bij intuïtie voelt men dat het om een zeer belangrijke kwestie gaat, welke de levensbeschouwing van millioenen menschen in haar kern volkomen zou kunnen wijzigen. Het gaat bij hen niet om de vraag of er hoogstaande apen waren of zijn, en zeer laagstaande menschen; over dit punt behoeft zelfs niet te worden gesproken. Maar hun ethisch gevoel, dan wel: religieuse overtuiging, verzet zich zóó heftig tegen het bestaan van schakel of overgangsvorm tusschen dier en mensch, dat een dozijn skeletten van een pithecantropus erectus, een Neandertal-type, of welk ander ook uit lang vervlogen eeuwen, niet in staat is hun overtuiging ook maar een moment te schokken.

Het gaat bij hen — en ook bij ons — alleen om de vraag: is de mensch, zij het in primitieven vorm, als zoodanig ontstaan, derhalve onmiddellijk met een onoverbrugbaren afgrond tusschen hem en het hoogst staande dier?

Wat bewijzen, in verband met de geweldige beteekenis van deze vraag, totdusver de bekende vondsten? En wat kan men ons in deze kwestie, welke geen denkend mensch onberoerd kan laten, anders geven dan hypothesen?

Is er één dezer hypothesen, voortdurend opgeworpen, ook maar ééne welke het geheim van het leven..... zijn ontstaan.... een handbreedte nader brengt? En is het tenslotte bijna geen even groot mysterie, het ontstaan der dieren en dat van den mensch?

Wij hebben alle respect voor de wetenschap;

onze opmerkingen gaan niet hooger dan die van iederen anderen leek, maar onze overtuiging verzet zich tegen de aanvaarding der hypothesen, berustend op de vondsten van enkele beenderen, als oplossing van het groote raadsel van ons bestaan.

Gesteld, het ware juist dat het gevonden schepsel een verwilderd menschentype is zooals door enkelen voor mogelijk wordt gehouden.

Indien het juist is dat de mensch — tot welke primitieve groep hij mocht behooren — door afzondering en verwildering kan terugvallen tot eene zoo duidelijk dierlijke positie als de „orang pendek" is volgens de getuigenis van velen die hem in de bosschen hebben waargenomen, dan zou daaruit wellicht worden geconcludeerd: dat ook eene ontwikkeling naar boven mogelijk moet zijn.

Men zou er dan op kunnen wijzen dat men ook ten aanzien der meest primitieve menschen — men denke aan de nog niet zoo lang geleden ontdekte pygmeën in het binnenland van Nieuw-Guinea — geen moment in twijfel heeft verkeerd ten aanzien der vraag: of zij menschen zijn.

Zoo is de vondst van den „orang pendek" van zeer groote beteekenis voor zeer velen, die uit het vinden van tusschenvormen eene steviger basis trachten te construeeren voor hun opvatting aangaande afstamming en ontstaan van den mensch dan de vondsten van fossiele beenderen en schedels hun hebben kunnen verschaffen.

Men kan, naar onze opvatting, slechts verwachten dat het gevonden schepsel zal blijken een dier te zijn. Waarmee deze affaire onmiddellijk alle belangstelling van het publiek zal hebben verloren.

Want de vraag onzer afstamming wordt daardoor niet nader tot hare oplossing gebracht, evenmin als de mysterieuse problemen van het Leven zelve.

Wij blijven staan voor de gesloten poort. Wij mogen met onze wetenschap en techniek de Natuur aan banden leggen, exploiteeren en benutten, zij handhaaft haar grootste geheimen.

Dit is, voor de Menschheid, een geluk van onschatbare beteekenis.

Van Week tot Week.

Van Maandag 25 tot Zondag 31 Juli.

*Nadat de alg. beschouwingen met die over de land*bouwbegrooting afgedaan waren heeft de Regeering daarop in de Volksraad doen antwoorden. Zij heeft in den Volksraad o.a. verklaard dat zij momenteel ernstig overweegt de opheffing van invoerrechten op garens, terwijl de oeconomische commissie maatregelen beraamt om buitenlandsche vervalsching van weefsels te voorkomen, teneinde de inheemsche industrie te beschermen. De regeering wenscht thans niet, en zal dit nooit wenschen, een kunstmatige waardevermindering van den gulden te bevorderen en stelt, wat betreft de handelspolitiek, de noodzakelijkheid in het licht van handhaving van de opendeur-politiek.

*De Volksraad heeft met 47 tegen 8 stemmen een motie-*Soeroso aangenomen om de bestaande formatie van controleurs van den arbeid te handhaven.

*De regeering heeft aan de organisaties op kolonisa*tiegebied het rapport inzake het onderzoek naar voor kolonisatie van Indo-Europeanen geschikte terreinen toegezonden, waarin als geschikt terrein alleen de vlakte van Mori in Menado, N.-Celebes, wordt genoemd. De regeering concludeert dat haar weinig hoopvolle meening over eventueele kolonisatieproeven met Europeanen onder den invloed der depressie slechts is versterkt.

Op 1 November treedt de uniforme tijdrekening voor Ned.-Indië volgens het zône-systeem in werking waardoor Java tien minuten daglicht wint.

Tot lid van de oeconomische commissie is benoemd mr. G. H. C. Hart, voorzitter van het Algemeen Landbouw Syndicaat.

In een bespreking van den gouverneur van Sumatra's Oostkust met de vertegenwoordigers der plantersorganisaties is besloten, dat de ambtenaar voor de kolonisatie, de heer Brockx, de mogelijkheid van kolonisatie ondernemingsgewijs onder de oogen zal zien. Dat wil in gewoon Hollandsch zeggen, dat voorloopig gehandeld zal worden *in navolging van de methoden der Deli Maatschappij en Cult. Mij. De Oostkust* en uitbreiding van het stelsel van halve dagen arbeid.

De gouverneur heeft zich tegen vermindering van de hacil tanah (concessie-canon) uitgesproken. Het standpunt der regeering is, dat in de landschappen nimmer kwijtschelding mogelijk is, ten hoogste opschorting. Daar de zwakke ondernemingen later waarschijnlijk niet in staat zullen zijn om de uitgestelde sommen te betalen, wordt het beter geacht dat deze verdwijnen. „Survival of the fittest"; m. a. w. herleving van een wet die door de moderne tijden buiten werking werd gesteld.

*De door de Zoutregie genomen proef met den aan*maak van fijn tafelzout is geslaagd, zoodat eind 1932 dit nieuwe product aan de markt zal worden gebracht door tusschenkomst van een groote import-firma, welke in vrije concurrentie met het geïmporteerde zout het nieuwe product zal verkoopen.

Naar aanleiding van de verklaringen van mr. Hart in den Volksraad omtrent de verrassende resultaten met de propaganda voor het gebruik van Java-thee blijkt, dat deze reclame plaats vindt met behulp van vier groote reclame-auto's, welke van dessa tot dessa rijden. Het personeel van deze auto's schenkt thee en distribueert droge thee, waardoor de Chineesche handelaren allerwegen op de ondernemingen betere soorten losse thee opkoopen, teneinde te voldoen aan de stijgende vraag. De eenige handicap is het geldgebrek ook bij de dessabevolking.

Naar aanleiding van den voorgenomen steun der Regeering aan de Cementindustrie te Indaroen tegen Japansche dumping, heet het dat terzake een voorloopige vriendschappelijke overeenkomst is getroffen. De Indische regeering verleende daarbij hare bemiddeling.

Met ingang van 1 November behoeven de paspoorten van onderdanen van Duitschland en de Vereenigde Staten niet langer een Nederlandsch visum voor toegang tot Ned.-Indië.

*Te Batavia is opgericht de Groot-Nederlandsche stu*diegroep, welke zich ten doel stelt de studie van staatkundige, oeconomische en maatschappelijke vraagstukken. De Groep streeft o.a. naar het op gezette tijden bijeenroepen van een Imperiale Rijksconferentie (Rijksraad), welke om beurten in Ned.-Indië, Nederland, Suriname en Curaçao zal worden gehouden. Oprichters o.a. de heeren Apituley, Becking, Burger, Hamer, De Hoog, Mandagie, Roep, Sigar, Sosrodadikoesomo, Tjakraningrat, dr. Stokhuyzen en Yo Heng Kam, die persoonlijk, los van partijverbanden, handelen.

De Groep bepleit voor Ned.-Indië een federatie van staatsbouw, een nationaal bestuursbeleid, bevordering van eenheidsbesef en imperiaal rijksverband, organische ordening van staat en maatschappij, begunstiging van inheemschen handel en industrie bij overheidsaankoopen en aanvullende aankoop van producten in Nederland, Suriname en Curaçao, actieve handelspolitiek en welvaartsbevordering, vaststelling van minimum-loonen. Godsdienst, overheid, gezin, familie en groepsverband acht de G. N. G. de natuurlijke grondvesten der maatschappij.

Ten einde verdere voorschotten van Nederland aan Curaçao te voorkomen, zijn aldaar ontwerpen ingediend voor een extra-benzinebelasting van *f* 3 per H.L. (opbrengst *f* 180.000) en voor heffing van volle loodsgelden in de Curacasbaai, Bullenbaai en alle havens van Aruba; geraamde opbrengst *f* 100.000; beide heffingen in te gaan per 1 Augustus).

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Schoonheid en Opvoeding.

Aan alle trouwe lezers van „Het Koloniaal Weekblad" is het bestaan wel bekend der Nederlandsche vereeniging: *„Schoonheid in Opvoeding en Onderwijs"*, waarop wij in deze kolommen reeds meermalen de aandacht vestigden.

Het ware te wenschen, dat deze zeer nuttige, in onzen tijd zeker hoogst-noodige vereeniging, hare werkzaamheden ook uitstrekte over Nederlandsch—Indië en wat daarmede in verband staat, omdat, zoowel Nederland zelf, als de Indiën, daarvan zouden kunnen profiteeren.

Om te beginnen, zou de geestelijke band, tusschen Nederland en zijne Overzeesche gewesten, zeker versterkt worden, zoo in het tweemaandelijksch orgaan dier vereeniging, ook voor de schoonheidsbelangen daarginds gepleit werd en dan tevens gewezen op de schoonheden in gindsche cultuur, die het Westen ten voorbeeld kunnen worden gesteld.

Het blad *„Schoonheid en Opvoeding"*, dat in keurigen, modern typografischen brochure-vorm, met frisch gekleurden, telkens wisselenden omslag, wordt uitgegeven, staat onder redactie van mej. *Emmy J. Belinfante*, journaliste, en den heer *J. D. Ros*, wnd. directeur aan de Academie voor Beeldende Kunsten te 's-Gravenhage. Voor twee gulden per jaarabonnement, krijgt men het toegezonden van den drukker *J. F. Jansen*, Herderslaan 67, Den Haag.

In de dertiende algemeene vergadering der Vereeniging werd besloten tot het samenstellen van een programma van schoonheidseischen, welke, naar onze meening, ook voor Indië gelden. De bedoeling daarvan is n.l.: dat, voor verschillende vakken van onderwijs en onderdeelen der opvoeding, door deskundigen, in beknopten vorm, eenige grondgedachten worden vastgesteld, welke als leiddraad kunnen dienen voor diegenen, die het schoonheidsbeginsel in opvoeding en onderwijs wenschen te bevorderen. Deze prae-adviezen zouden achtereenvolgens in de algemeene vergaderingen der Vereeniging worden uitgebracht, besproken en vastgesteld.

Op deze wijze ontstaat geleidelijk een programma van schoonheids-eischen voor onderscheidene deelen van opvoeding en onderwijs, welke dan ook telkens in bovengenoemd tijdschrift worden opgenomen.

Reeds werden gepubliceerd:

Ontwikkeling van den Schoonheidszin in het Gezinsleven.

Schoonheid in Taal- en Litteratuur-onderwijs.

Schoonheidseischen, te stellen aan gebouwen in het algemeen.

Zangonderwijs.

Handwerken.

Schoonheid bij het Onderwijs in de Geschiedenis.

Schoonheid bij het teekenen, als vak voor algemeen vormend Onderwijs.

In de jongste Algemeene Vergadering werd behandeld: *„Schoonheidseischen voor de lichamelijke opvoeding der Jeugd"*, en zijn de resultaten daarvan in het laatst-uitgekomen orgaan opgenomen.

Op 21 Mei j.l. werd in de openbare vergadering van de afdeeling Den Haag dier Vereeniging, door den heer *W. Boer* een boeiende voordracht gehouden over: *„De lichamelijke oefening als Opvoedingsmiddel en factor tot aankweeken van Schoonheid"*, toegelicht door een demonstratie met leerlingen van de Kweekschool: *„Instituut voor lichamelijke Opvoeding"*, onder leiding van mevr. *H. de Haan—Groeneveld*, welke bijzonder insloeg.

Spreker begon met er op te wijzen, dat, jammer genoeg, men gewoonlijk eerst met de oefening van het lichaam begint, wanneer dat zelf in opstand komt tegen zijn verwaarloozing. Als men inzag, dat voor den mensch lichamelijke oefening even noodig is als brood, zouden wij zeker minder invaliden (minderwaardigen) om ons heen zien.

Terecht merkte spreker op, dat de drie-éénheid: *mensch*, zulk een onverdeelbaar geheel is, dat, bij de opleiding van den mensch tot zijn levenstaak, het dwaasheid is, die eenheid te scheiden:

> „Er is immers geen opvoeding van de ziel, noch van het verstand, noch van het lichamelijke mogelijk, zonder dat de andere deelen daarvan mede profiteeren of er onder lijden."

Spreker is een groot vereerder van *Pestalozzi*, die in het *„Wochenschrift für Menschenbildung"*, reeds in 1807 zulke wijze lessen geeft, o.a. zegt:

> „Wisset ihr nicht, dasz der Leib euerer Kinder ein Tempel des heiligen Geistes ist?"
> „Was bleibt uns, als Werth, welchen Jeder sich selbst geben kann! Und was ist der Werth des Mannes, wenn nicht Geschicklichkeit zu möglichts Vielem, Genügsamkeit mit möglichst Wenigem, und Entschlossenheit zu Allem!"

Maar juist op plaatsen, waar men doordrongen moest zijn van de waarheid van *Pestalozzi's* woorden, ondervindt de doorvoering van de lichamelijke oefening de meeste tegenwerking.

„Hoe komt dit?" vraagt spreker en geeft daarop ten antwoord:

> „Omdat men het begrip *Tempel* in dit verband niet *kán* begrijpen.
> „Gedeeltelijk is dit de fout van de verkeerde opvattingen van hen, die de lichaamsoefeningen als opvoedingsfactor moeten gebruiken, waardoor zij te veel instructeur en te weinig opvoeder zijn. Gedeeltelijk is het een gevolg van de evolutie van het onderwijs, waardoor de lichaamsoefeningen langzamerhand tot een leervak zijn uitgegroeid.

„Hierdoor werd de lichamelijke oefening lang-

zamerhand steeds meer gedwongen een leervak te worden en evenzeer als de overige vakken was zij onderhoorig aan de invloeden van systematiek en methode, waardoor ieder levend element langzamerhand verdween en het kunnen en kennen van vooraf bepaalde kundigheden op den voorgrond kwam te staan. Het meetbare stond in het middelpunt der belangstelling, zich culmineerend in het toekennen van rapportcijfers en den eisch: „lichamelijke oefening zij een examenvak".

„Om kort te gaan, ons doel moet zijn, al dié lichamelijke kundigheden en behendigheden bij te brengen, die uitzicht geven op het uitgroeien tot een mensch met lichamelijke en geestelijke kwaliteiten, bestand zijn gecultiveerd intellect te gebruiken ten bate van zijn standhouden in deze cultureele wereld, waarin de mensch schijnbaar gedoemd is aan de evolutie van zijn intellect ten onder te gaan. Te midden van die hoog opgevoerde technische wereld staat dan de juist opgevoede mensch als een rots, in staat om zijn jongeren medemensch als leider en voorganger te dienen. Eerst dan, wanneer de opvoeding heeft ingezien, dat de drieëenheid mensch onverbrekelijk is, zal de waarde van de lichaamsoefening op een hooger plan komen en zal men gaan begrijpen, dat de groote kracht van ons opvoedingsmiddel is: *het doen!*"

„Maar dan moet het onderwijs kwaliteiten bieden, die in staat zijn boven het lichamelijke uit te gaan. Een van die kwaliteiten is het gevoel voor „schoonheid", een ander is de karaktervorming."

„*Waar vinden wij schoonheid?* Op deze vraag is maar één antwoord: *In de natuur*. Wanneer wij dus in onze opvoeding het schoonheidselement willen nastreven, zal ons werken op het natuurlijke in ons gericht moeten zijn."

Na de verschillende richtingen van lichamelijke opvoeding in het buitenland nagegaan te hebben, en in het bijzonder gewezen te hebben op het nut der *ontspannings*-oefeningen door *Elly Björksten* en *Dr. Rudolf Bode*,*) in praktijk gebracht, zegt hij:
„Vanaf *Delsarte* tot heden zien wij in de ontwikkeling der gedachten omtrent houding en beweging een aaneengesloten geheel, dat aanstuurt op meer natuurlijkheid in de beweging."
„En zoo staan wij, Hollanders (aan ons ras verplicht de kat eerst eens uit den boom te kijken) omringd door vele stroomingen en laten ons leiden door een of meerdere der voormannen (vrouwen) uit de nieuwe school. Loopen als hondjes achter iederen buitenlander, die in ons land zich komt melden, en gaan half wetend, wat en hoe, aan het werk om straks te ondervinden, dat men het dan toch ook nog niet gevonden heeft. Dat de nieuwe richting ons veel heeft geleerd, dat zij ons vooral heeft behoed tegen insluimeren en dat zij aan vele verborgen talenten de gelegenheid schept zich uit te leven, in de phantasie hunner gevoelens, is een waarheid die ik moet erkennen."

Spreker kwam tot de volgende conclusie:
„De lichamelijke opvoeding zal ons menschenkinderen brengen tot een zich economisch bewegende eenheid. Zal door vorm en beweging het beeld van ‚leven" tot uitdrukking moeten brengen en wanneer wij daartoe kunnen medewerken zal eerstens de mensch zelf tot een grootere schoonheid, in de beste beteekenis van het woord, zijn opgevoed en tweedens daardoor ook oog voor de juiste schoonheid krijgen. Van de natuur zijn wij gekomen en naar de natuur moeten wij terug, willen wij de ware schoonheid bezitten."

Ontegenzeggelijk gaan wij in Europa, op dit gebied, de goede richting uit, zij 't dan ook, wat het school-onderwijs betreft, in een zeer langzaam tempo.
Maar hoe staat 't daarmee op de Hollandsche scholen, en daar buiten, in Indië?
Van oudsher bezitten de Indonesiërs een beteekenisvolle bewegingskunst in hunne rhythmische dansen, welke vooral bij de Javanen, in hunne tooneeluitvoeringen, tot een ten onzent nimmer gekende aesthetische hoogte en geestelijke beteekenis is geklommen en daar zoodanig tot de opvoeding behoort, dat zij haar stempel gedrukt heeft op het volkskarakter.
Ook hiervan zou voor ons, Westerlingen, veel te leeren zijn.

*) Spreker vergat daarbij de *„Mazdazaran"*-beweging op te noemen, die eveneens juist op ontspannings-oefeningen den nadruk legt, alsook de Anthroposofische Enrythme als bewegingskunst. — Red.

Efficiency is een geestelijke eigenschap; niet een technische methode. Onvoldoende kennis van het Engelsch heeft die dwaling doen ontstaan. (Maandblad „Succes").

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De huidige handelsoorlog.

Hoewel alle wereldaangelegenheden feitelijk van een financieel-economisch standpunt dienen te worden beschouwd, speelt de politiek in het wereldgebeuren de hoofdrol en vervallen wij — n. h. i. van het *Soer. Hbl.* (25/6, 3de bl. „Soerabajaasch weekoverzicht", *B.)* — van kwaad tot erger: „la fatalité moderne". De strijd, waarom het gaat, is dat Duitschland zich op het standpunt stelt, dat het thans en ook in de toekomst niets meer kan betalen. Over het eerste is men het wel eens, doch men vreest dat Duitschland door een volledige schrapping der Duitsche politieke schulden in een veel betere positie zou komen, dan de crediteurlanden; Duitschland bezit thans het modernste productieapparaat in Europa. *B.* gelooft, dat men zich van die opvoering van den Duitschen export te veel voorstelt; het land is *van zijn koloniën beroofd* en ook van ertsrijke gebieden (Lotharingen en Opper-Silezië), het is *daarom verre ten achter bij landen* als Engeland en Frankrijk, *die uit hun koloniën vrijelijk over tal van grondstoffen kunnen beschikken.* Een opvoering van export is buitendien in hoofdzaak alleen te verwachten voor een industrieel land als Duitschland, wanneer het lange credieten kan verleenen, en daartoe is het niet in staat. Bovendien wijst alles er op, dat door het in alle landen toegepaste principe der autarchie de wereldhandel nog verder zal verschrompelen; men zie slechts naar den allerellendigsten toestand van het internationale scheepvaartbedrijf. Wat zal *een modern productieapparaat* Duitschland geven, wanneer het *overal hooge tariefmuren* ontmoet? Wat geeft het ten slotte, of de *Javasuikerindustrie* thans aan de spits van alle suikerindustrieën staat, indien uitvoer tot de denkbaarst mogelijk kleine proporties moet worden teruggebracht, ten gevolge van de vele handelsbelemmeringen? *Thans moet een wereldvrede op wereldhandelsgebied worden gesloten; de handelsoorlog is veel fnuikender, dan de oorlog van 1914—1918.* Wij boeten den handelsoorlog met 30 millioen krachtige mannen als leegloopers en een ontreddering op financieel gebied, waarbij de crisis van 1920—'22 kinderspel is geweest. Deze handelsoorlog treft protectionistische, zoowel als vrijhandelsgezinde landen, landen met veel en weinig goud, industrieele zoowel als grondstoffen leverende landen, landen met zware en lichte schulden, met groote of kleine legers, crediteur- of debiteurnaties, rijk of arm, met of zonder gouden standaard etc., etc. En van een wereldvrede op dit gebied schijnen wij thans verder dan ooit af te zijn. Hoe de uitslag van de Conferentie te Lausanne ook moge zijn, veel zal men er niet van hebben te verwachten.

Onderwerpen van internationaal belang worden o.a. besproken in het *Soer. Hbl.* (20 t/m. 25/6, 1ste bl. Correspondenties), de *Deli Crt.* (27/6 t/m. 1/7, 3de bl. Correspondenties) en de *Java-Bode* (25/6, 3de bl. „De crisis in Japan"; 22/6 „De conventie Nederland-België", loffelijk initiatief).

Een nieuw suikerplan. Java en Br.-Indië.

Het *Soer. Hbl.* (23 en 24/6, 2de en 3de bl. „De toekomst der Javasuikerindustrie") maakt melding van *een nieuw suikerplan*, uitgaande van de Directies der Ned.-Ind. Handelsbank en de Ned.-Ind. Landbouw Mij. Het plan komt neer op de opheffing van de Visp-instelling, welke zich alleen met den verkoop occupeert, en de oprichting van een nieuwe vereeniging op coöperatieven grondslag, welke eveneens de grootte van den aanplant zal vaststellen etc., e. e. a. met medewerking van het Gouvernement, zoodat de nieuwe vereeniging een semi-gouvernementeele instelling zou worden, met het recht regelend op te treden. Onder het nieuwe plan zouden de bekende groote Europeesche suikerexportfirma's als verkoopagenten optreden, terwijl het korps suikermakelaars zou komen te vervallen. De bij de nieuwe vereeniging aangesloten cultuurondernemingen zouden haar geheele zelfstandigheid verliezen. Of het plan kans van slagen zal hebben, moet de toekomst leeren, meent het *Soer. Hbl.* (25/6, 3de bl. *B.).* Het beteekent eenerzijds het opofferen van de individueele vrijheid van verschillende instellingen, terwijl anderzijds het inroepen van Overheidsinmenging in tijden als deze, waarin de collectivistische idee zich steeds meer baan breekt, een gevaarlijk experiment lijkt; het zou wel eens kunnen beteekenen het binnenhalen van het paard van Troje.

De heer *K. A. Metha*, een groothandelaar uit Rangoon, die sedert eenigen tijd op Java vertoefde, vertelde in een interview *(Java-Bode,* 25/6 „Java en Britsch-Indië) waarom *de suikerexport naar Br.-Indië* is afgenomen; zoo nu niet ingegrepen wordt gaat *z. i.* een groot afzetgebied voorgoed verloren, gemaakte fouten zijn nog te herstellen. Britsch-Indië is tot voor korten tijd een der voornaamste afnemers geweest van de Javasuiker (een millioen ton per jaar). En nog zou Java Br.-Indië als klant kunnen hebben, indien het door de V. I. S. P. vastgestelde prijsverschil voor suikerleveringen bewesten en beoosten Suez de Br.-Indische groothandel niet afkeerig had gemaakt van de Javasuiker. Toen in Br.-Indië de invoerrechten op Javasuiker geleidelijk werden verhoogd tot 18¼ rupees, klonk dan ook uit den Br.-Indischen groothandel geen protest op. *Engeland* heeft zijn export op Br.-Indië in de laatste jaren ten zeerste zien verminderen door de verminderde koopkracht van de bevolking, de toenemende Japansche concurrentie en de groeiende onwilligheid om goederen van Engelsch fabrikaat te koopen. Tachtig procent van het gemiddelde inkomen der Engelschen vond direct of indirect zijn oorsprong in Indië; bij het opdragen van deze bron zag Engeland zich voor steeds moeilijker problemen gesteld, als werkloosheid en achteruitgang in welvaart, welke culmineerde in het verlaten van den *gouden standaard.* Engeland zint op middelen om het geleden verlies te compenseeren; de kwestie van import van suiker in de Britsche dominions en koloniën zal dan ook op de Ottawa-conferentie een integreerend onderdeel der besprekingen vormen. De Javasuiker loopt hierdoor de kans in nog ongunstiger positie te komen. Aan de ontwikkeling van *eigen suikerfabrieken in Br.-Indië* staan verschillende factoren in den weg. Worden zij geëntameerd onder Britsche leiding, dan zullen haar door de Regeering zeker faciliteiten worden verleend, doch, gelet op de steeds sterker wordende strooming in Br.-Indië, welke zich tegen het Engelsche product keert, zal de lust van den consument om deze suiker te gebruiken, zeer zeker verminderen. Zouden Britsch-Indiërs zich met deze industrie gaan occupeeren, dan zullen door de tegenwoordige Regeering aan deze industrie moeilijkheden in den weg worden gelegd in den vorm van sociale voorzieningen, zoodat het moeilijk zou zijn haar rendabel te maken. Voor de Javasuiker, die in Br.-Indië ten zeerste gewild is, blijft dus, indien men tijdig een verstandigen weg inslaat, *nog immer een groote kans over.* Hiervoor is noodig, dat het hinderlijk prijsverschil bij de leveranties van Javasuiker komt te vervallen en de Javasuikerverkoop een eigen onafhankelijk vertegenwoordiger in Br.-Indië aanstelt. Ten slotte zorge de Javasuikerindustrie thans voor het aanwezig zijn van voldoende voorraden in de Br.-Indische havens, waaruit bij vraag onmiddellijke leveringen kunnen plaats hebben.

Landbouwzaken vinden wij behandeld in het *Bat. Nwsbl.* (23/6 „Kolonisatie op N.-Guinea", rapport der Studie-Commissie; 23, 25 en 28/6 „Het planterscongres te Bandoeng"), de *Java-Bode* (23/6 „De koeliestroom uit Deli", in Soekamandi op Java), de *Deli Crt.* (1/7 „De koeliestroom uit Deli"; 28/6 „Het rubbervraagstuk", *E. Helfferich),* het *Soer. Hbl.* (17 en 20/6, 2de bl. „Besoeki-belangen", *Z.;* 21/6, 2de bl. „Protest", *Z.;* 22/6, 2de bl. „De Patimoean-zaak", *Z.;* 24/6, 2de bl. „Suikerbelangen", *Z.), De Loc.* (15/6, blz. 25 „Slooping", blz. 26 „Canonbetaling"; 20/6, blz. 1 „Tuindorpen voor de werkloozen"; 23/6, blz. 7 „Landrente-knoeierijen"; 27/6, blz. 17 „Voor de werkloozen") en *De Sum. Post* (22/6 „De Javasche Suikerindustrie").

Hoofdzaken van beleid.

De Indische begrooting voor 1933 beslaat met hare bijlagen een goede duizend dichtbedrukte foliovellen; zij bevat verscheidene duizenden posten en onderdeelen van posten, zoomede toelichtingen daarop. N. h. o. van *De Loc.* (23/6, blz. 3 „Eerst Leven") bevat deze begrooting eenige aanwijzing omtrent *beleidsbeginselen* die, ofschoon zij in de budgetcijfers niet verwerkt werden, toch van de allergrootste beteekenis zijn. Daar is, *ten eerste*, de kwestie van contingenteering en van tariefspreferentie tusschen Nederland en Indië; een zeer gecompliceerd en, bij misslagen, zeer bedenkelijk probleem. *Ten tweede* is er die zaak der „verdere decentralisatie", met „toekenning van ver reikende bevoegdheden aan provinciale en gewestelijke besturen", tot „afwenteling van lasten". Daar is *ten derde* de geheel op zichzelf staande kwestie van de bezuiniging op de gezagsmiddelen; de voorgenomen bezuiniging op bestuur en politie doet evenzeer tot meer bedachtzaamheid manen als de reductie der legerkosten tot *f* 50 millioen. *Ten vierde* is er de kwestie der kostenverdeeling der defensie tusschen Indië en Nederland; het Indisch commissariaat staat voor slechts weinig minder op de begrooting-1933 dan op die voor 1932. Men vindt, *ten vijfde*, de gedachte van

een verderstrekkend crisisplan verworpen; 's Landvoogds rede deed dat reeds scherp. Men verneemt, dit *ten zesde*, over den personeelspost dat de salarisherziening wel niet tijdig zal klaarkomen; dat intusschen tijdelijk gekort wordt; dat men over de pensioenskorting nog niet uitgecorrespondeerd is; over de aangeraden instelling van beter overleg met betrokkenen hoort men verder niets. Er wordt, *ten zevende*, een soort „welvaartsplan" aangekondigd in verband met de wenschelijkheid om de productie te differentieeren en de landshuishouding wat meer gesloten te maken. De groote zaak der werkloozenzorg, *ten slotte*, zal zeker in 1933 zóóveel aandacht vergen dat met bizondere voorzieningen ook van landswege rekening gehouden zal moeten worden. Omtrent dit *achttal hoofdzaken van beleid* is zeer zeker algemeene overeenstemming uitgesloten; de publieke aandacht zal zich hierop in de komende periode concentreeren: zij raken alle groote Indische belangen en bij lang niet alle kan men bij voorbaat gerust zijn over de wijze, waarop zij behandeld zullen worden. Buiten dit onvoltooide budget om, is *een andere zekerheid* gegeven: dat de Indische Regeering thans zonder twijfel den toestand onderkent en overziet en dat zij, dit doende, van oordeel blijft dat zij het land veilig door de crisis zal kunnen brengen. *'s Landvoogds rede* heeft de overtuiging gegeven: dat de Regeering zelfvertrouwen heeft, dat zij zich een positief doel stelt en dat zij meent dit doel te zullen bereiken: *het spoedig herkregen evenwicht van 's lands financiën*. Dat is zeker het voornaamste. Dat de raad van „eerst leven, dan praten" in sommige Volksraadskringen is misverstaan, en dat er over het „politiseer niet" daar „ontstemming" heerscht, is jammer; de bedoeling was duidelijk genoeg: „politiek" kan nuttig, noodig en opbouwend zijn, ook thans, doch „politiseeren", d. w. z. zich verliezen in partijtwist en breedvoerigheid, is thans uit den booze. Dit „eerst leven" is in den lande niet misverstaan; het is met instemming vernomen. Dat thans niets anders aan de orde is, dan *het zelfbehoud van land en volk*, moge ook de Volksraad inzien. Het publiek doet dit zeer zeker.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (23/6, blz. 5 en 2 „Het B. B. in 1933"; blz. 4 „Het Leger in 1933"; blz. 27 „5A-contracten", betr. petroleum; 27/6, blz. 5 „Pensioenen"; blz. 15 „Ons deel", betr. petroleum; blz. 31 „Bedankt"), het *Bat. Nwsbl.* (23 en 25/6 „Hoe staat het met de landsinkomsten in 1933?"; 28/6 „Aspecten der bezuiniging"; 28/6 „Olie"), de *Java-Bode* (27/6 „Beteekenis van den Volksraad"; 28/6 „Indië's handelspolitiek"), het *Soer. Hbl.* (23/6, 2de „Reis-ziekte", *Z.*; 25/6, 2de bl. „Tariefswijziging", *Z.*), de *Deli Crt.* (28/6 „Schandaal") en *De Sum. Post* (27/6 „Het 25 j. bestaan der Bat. Petr. Mij.").

De Jaarbeurs te Bandoeng.

De Jaarbeurs te Bandoeng is — volgens het *Bat. Nwsbl.* (28/6, *R.*) — nog altijd geen Jaarbeurs. Als jaarlijksche vermakelijkheid in den trant van den Pasar Gambir te Batavia, slaat zij lang geen kwaad figuur en voorziet zij zelfs „in een behoefte". Er is wel wat interessants te zien: de veeartsenijkundige tentoonstelling bijvoorbeeld is zeer de moeite waard; men krijgt aldus een overzicht van een belangrijke tak van overheidszorg. De radiodienst komt goed voor den dag; dat is men overigens van P. T. T. gewend. De politiestand zal menigeen een kijk geven op hetgeen aan de algemeene outillage van onze recherche nog ontbreekt; wanneer inderdaad een algemeene toepassing van wetenschappelijke politiemethoden kon plaats hebben; zooals die hier worden gedemonstreerd, zouden wij een eind op streek zijn, maar in de practijk is dat tot dusver juist niet mogelijk gebleken. Al deze inzendingen hebben intusschen met de Jaarbeurs zelve niet van doen: ze dienen tot opluistering, maar ze zijn in werkelijkheid de kern van hetgeen wordt geboden. De subsidie van het gouvernement is ingetrokken; de Jaarbeurs bedruipt zichzelve en zelfs voor dit jaar zijn de vooruitzichten niet kwaad. Men hoort in dezen tijd de eene klacht na de andere, over den *nood der Nederlandsche industrie* in al haar geledingen. Men hoort van pogingen, die worden aangewend om het Opperbestuur te bewegen door tariefmaatregelen de kansen van de productie van den bodem en van de fabrieken in Indië te verbeteren. Dit denkbeeld is niet aantrekkelijk; telkens rijst weer de vraag: *wat doet de Nederlandsche industrie om zich bekendheid in Indië te verwerven?* In het algemeen kan men zeggen dat de Nederlandsche producent zich aan zijn afzetgebied weinig gelegen laat liggen. Tot zekere hoogte geeft de houding van de Nederlandsche industrie den indruk, dat zij de overtuiging koestert dat het Indisch afzetgebied haar van rechtswege toekomt en dat zij niet van zins is zichzelf te helpen: wanneer het zoo niet gaat, moet de regeering er door overheidsdwang den toestand maar veranderen! *De Bandoengsche Jaarbeurs* zou ongetwijfeld een goede gelegenheid hebben kunnen vormen om de propaganda in te zetten voor een aantal Nederlandsche producten, die in Indië niet of in bescheiden mate afzet vinden. *Het aantal Nederlandsche inzendingen* is thans kleiner dan ooit! Op het gebied van de ontwikkeling van *de Indische weefnijverheid* vindt men op de Jaarbeurs wel aardige dingen. Ook van *het keramische kleinbedrijf*, thans in Indo-Europeeschen kring, treft men belangwekkende proeven aan. Als een proeve van initiatief in dezen somberen tijd hebben deze onderneminkjes wel waarde; aan de „industrialisatie' van Indië moet men bij dit alles natuurlijk niet denken.

In dit verband leze men *De Sumatra Post* (1/7, 2de bl. „Reclame in Indië", ontleend aan de „Zakenwereld", *Herman Salomonson)*.

Per K. L. M. naar Indië.

Met de „Duif", het nieuwe type vliegtuig van de Kon. Luchtv. Mij. kwam den 17den Juni in Indië de heer *K. W. J. Michielsen*, directeur van de Javasche Bank *(Soer. Hbl.* 21/6, 3de bl.) Het traject Amsterdam—Batavia werd afgelegd in 9 dagen (75 vlieguren). De afstand Amsterdam—Mersamatruh in twee dagen. De heer Michielsen vertelde aan het „Nieuws" e. e. a. over zijn reis. De bemanning is uiterst bekwaam, beleefd en hulpvaardig; zij laat niets na om het den reiziger zoo aangenaam mogelijk te maken. De vlucht zelf heeft in ieder opzicht aan de verwachtingen beantwoord. Natuurlijk is men in het begin wel een beetje vermoeid door het lange zitten en is men onwennig aan het dikwijls zeer vroege opstaan, maar hieraan went men spoedig. In de plaatsen Bagdad, Jask, Jodpur en Calcutta had men op deze reis temperaturen van 35 tot 46° Celsius. Het ergste was het echter in Calcutta, waar men, behalve de hooge temperatuur, nog een hooge vochtigheid heeft. Bij den heer Michielsen domineerden gedurende de vlucht *twee gedachten:* een van trots op *deze Hollandsche praestatie, die in ieder land waar men komt, wordt erkend en bewonderd.* En wij Hollanders worden er dikwijls om benijd. De tweede gedachte was er een van dankbaarheid, dat wij in een door de natuur en toestanden zoo gezegend land als Indië kunnen wonen en werken. *Wàt Ned.-Indië* is, beseft men pas zooveel beter wanneer men deze vlucht heeft gemaakt. Want men leert, zij het dan ook vluchtig, klimaat en toestanden in andere tropische gewesten kennen. En daarbij vergeleken is *Ned.-Indië een paradijs!* De accomodatie van de „Duif" is goed; de kajuit is ruim en luchtig, voorzien van gemakkelijke stoelen. Er is voldoende aan provisie en dranken aan boord en de voorraad wordt geregeld aangevuld. De hotels waar overnacht wordt, zijn voor het meerendeel goed; een enkele maal moet men zijn intrek nemen in meer primitieve resthouses. Ook is het een groot gemak, dat men door de goede zorgen van de K. L. M., geen moeilijkheden heeft met vreemd geld, met de passen-contrôle en de douaneformaliteiten. *Het toegestane gewicht voor vrije bagage* (15 K.G.) is te weinig voor zoo'n lang traject; een gewicht van 20 K.G. zou juist voldoende zijn, om de benoodigdheden voor de reis van negen dagen mee te nemen. De maanden van October tot April zijn de beste om de reis te maken; de maanden Juni, Juli en Augustus zijn wel de slechtste. Dan heeft men immers last van de groote hitte en den moesson, en als gevolg daarvan slechte landingsplaatsen. *De K. L. M. is een schitterende organisatie* met voortreffelijk personeel. Het is een dienst, waarvan men de groote waarde, niet alleen van nationaal standpunt beschouwd, dus ook economisch gesproken, nog niet algemeen begrijpt. Het initiatief was typeerend Hollandsch: *durf*. De uitvoering eveneens: *nauwgezet*. „Dit mooie nationale werk" — zoo eindigde de heer *M.* zijn reisverhaal — „mag, ondanks de moeilijke tijden, niet te gronde gaan. Laat het bekroond worden door de derde Hollandsche eigenschap: *volharding!* Wij staan aan de spits; laten wij er blijven!"

De *Java-Bode* schrijft over „Rangoon's slechte luchthaven" (18/6) en „Luchtlijn Australië—Engeland" (28/6).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Deze week geen bijdrage ontvangen.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 51 van 18 Juni: Ontwaking. (Rubber in boschbouw, waarvoor, na het artikel van dr. s'Jacob in De Bergcultures van 4 Juni getiteld: Hevea als „kunstmatige" Boschcultuur, belangstelling is ontwaakt. Deze kan, schrijft s'Jacob, waarschijnlijk nog heel wat jonge aanplanten zonder veel kosten door de komende moeilijke tijden heen helpen.) — Het pleidooi van mr. Hart. (Voor het bestaan v.h. Alg. Landbouw-Syndicaat). — Alang-alang. (Nieuwe methode voor verdelging, met proeven door F. Birkemose gedaan, welke waardevolle uitkomsten hebben opgeleverd). — De leverbot-plaag. (Gemakkelijk te voorkomen). — De Coloradokever. (Een gevaar voor Indië?) — Slooping! (Door de ontslagen bij de proefstations. Er heerscht groote verontwaardiging in de wetenschappelijke wereld der proefstations).

No. 52 van 25 Juni: Eenige gegevens over Paria. (Momordica Charantia, tusschen koffie-aanplant, door C. R. Muller. — De economische leeftijd van rubberboomen, door V. D. E. en Co. (Theorie en praktijk). — Protectionistische agitatie „overthere" (en koffiecultuurplannen. Met „overthere" worden de Federated Malay States bedoeld.) — Theemarkt en propaganda. (Slechts een vergrooting van het afzetgebied kan aan onze theecultuur voldoende stabiliteit geven, hetgeen in de hand kan worden gewerkt door een krachtige en doeltreffende propaganda, welke door haar perspectief karakter, den afzet vooruitloopt en vergemakkelijkt). — Rubberpoeders. (De Dunlop Rubber Comp. Ltd. en Anode Rubber Comp. — Engeland — beide te Londen, hebben een methode gevonden waarvoor Nederlandsch octrooi is aangevraagd voor de vervaardiging van homogene kruimelachtige of poedervormige mengsels van rubber of dergelijk materiaal met een of meer vulstoffen uit waterige dispersies van rubber of dergelijk materiaal. Met deze mengsels kan men op eenvoudige wijze rubbervoorwerpen vervaardigen of mengsels van rubber met vulstoffen, die moeilijk op de gewone wijze op mengwalsen in de rubber te verdeelen zijn, bereiden). — Nieuwe theeverflensinrichting. (Uitvinding van Fried. Krupp Grusonwerk A.G. te Maagdenburg-Buckau). — Het stopzetten van den tap op rubberondernemingen. (Eind April 68148 H.A. op 446 ondernemingen d.i. 18 pct. van het totaal tapbare oppervlak op eind December).

Economisch-Statistische Berichten

No. 864 van 20 Juli. De invloed der huidige wereldstroomingen op de Java-suikerindustrie, door Th. Ligthart. (Bespreking van de brochure van Directies van de N.I. Handelsbank en de N.I. Landbouwmaatschappij, opgedragen aan den Minister van Koloniën en den G.G., welke eindigt met het voorstel tot oprichting van de Coöperatieve Vereeniging van Java-Suiker Producenten. Belanghebbenden verwachten, dat de regeering de organisatie in het leven zal roepen).

De Emmabode

No. 2 van 1 Juli: Algemeen Orgaan van de Sportclub „Asiento", Curaçao. Het tegenwoordig net gedrukte blaadje opent met een artikel De „Dietse Spelers" op Curaçao, door Elma. (De eerste voorstelling op 25 Juni). — Verder sportberichten.

Handelsoverzicht Nederland—België

No. 6 van Juni: Wetenswaardigheden over Kina in Kina-cultuur. (Vervolg van het Meinummer. Lezing van mr. H. van Romburg voor de Ned. Kamer van Koophandel te Brussel).

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

No. 11 van 15 Juni: De nieuwe Hoogere School. Algemeene Middelbare School te Malang, door ir. W. Lemei. Jr. (Gelegen aan het Jan Pieterszoon Coenplein; afbeeldingen zijn erbij opgenomen).

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 12 van 16 Juni: A Pycnoscelus Surinamensis L. Een nieuwe vijand van Deli-Tabak, door J. C. van der Meer Mohr. (Met een plaat. Deze kakkerlaksoort laat zich gemakkelijk onderscheiden door het voorste glimmend zwart gedeelte van het lichaam, terwijl het verbreede achterste gedeelte daarentegen dof zwart is.) — Bestralingsproeven van Zaden van Cultuurgewassen, door K. A. R. Maier. (Behandeld worden de bestraling van Padi en koffie. — Robusta- en Javakoffie). — De belangrijkste Ziekten van de Djeroek Manis- en Keprokboomen in de Djeroekcentra van Oost-Java, door A. E. Zeilinga. (De gomziekte veroorzaakt door de Phytophtora parasitica Dastur, een schimmel, die de bast aantast). — De nieuwe Tap, door Jules Bosch. — De Helopeltis, door J. J. ten Have. (Ziekte in theeheesters).

De Indische Post

No. 25 van 18 Juni: In Onze Meening schrijft Z. over de Orang Pendek en besluit met deze opmerking: Wij blijven staan voor de gesloten poort. Wij mogen met onze wetenschap en techniek de Natuur aan banden leggen, exploiteeren en benutten, zij handhaaft haar grootste geheim. Dit is, voor de Menschheid, een geluk van onschatbare waarde.) — Voor het Volksgeluk, door Z. (De toegewijde arbeid van dr. Tyssen in Atjeh en het schitterend werk van den Geneeskundigen Dienst). — Schilders op Bali, door Houbolt. (Over Strasser en Dooyewaard.) — De begraafplaats op Tanahabang te Weltevreden, door mr. P. C. Bloys van Treslong Prins. (Die nog 10 grafkelders beschrijft). — Op en om de Aloon-aloon (een verhaal).

No. 2 van 25 Juni: In Onze Meening bespreekt Z. de openingsrede van den G.G., die een goede

pers heeft gehad. — Gemeenschappelijk belang, door Z. (Naar aanleiding van eenige artikelen in Nederlandsch-Indië, orgaan van de Vad. Club. Wij leven schrijft Z. — en werken hier niet voor Nederland, nóch voor Indië, doch voor Nederlandsch-Indië. Deze combinatie, welke ook den naam van het orgaan der V.C. vormt, sluit elke eenzijdige bevoordeelingspolitiek uit). — W. A. Penard †, door G. L. Tichelman.

De Indische Mercuur

No. 27 van 6 Juli: Java, Sumatra, Bali. Ueber Kolonialpolitik im tropischen Holland, door dr. Th. Metz, 1932, besproken door v. G. O.

No. 28 van 13 Juli: Citronella-olie, door A. F. Haccon.

No. 29 van 20 Juli: Berichten van het Handelsmuseum. Kon. Ver. Kol. Inst. no. 71. Atjeh Patchouli-olie, door ir. W. Spoon. (met afbeeldingen).

Landbouw en Veeteelt

Nr. 23 van 15 Juni: Het kunstmatig kleuren van citrusvruchten, door De Jong. (Deze aangelegenheid is ook voor Suriname van belang, waar proeven met het kleuren van de groene sinaasappelen reeds jaren geleden door prof. dr. Stahel werden genomen). — Orchideeën, door C. v. W. (Renanthera Imschootiana Rolfse. Haar vaderland is Assam). — Venusschoentjes, door C. v. W. (Ook vrouwenklompjes of damesmuiltjes, die tezamen de groep der Cypripedilinae vormen). — Jagen met honden in Indië.

Mededeelingen van het hoofdbestuur der Ned.-Ind. Aannemersbond

Jubileumnummer No. 25 van 18 Juni: Ter gelegenheid van 10 jaren bondsarbeid op 16 Juni 1922 aangevangen. Een met talrijke afbeeldingen voorzien nummer, waarin de taak van den bond in de naaste toekomst door R. D. de Jong wordt behandeld.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië

Afl. 1 van Deel XCII: Naamlijst der leden. — Nogmaals het zoogenaamde „Caldera" vraagstuk, een laatste woord aan C. A. van den Bosch, door jhr. dr. C. G. S. Sandberg. — Naar aanleiding van het hiervoor afgedrukte artikel van jhr. C. G. S. Sandberg, door dr. C. A. van den Bosch. — Sterobservaties bij maanhalo's, door dr. C. A. van den Bosch. — Aanteekening over Micrapis Florea F., door dr. C. J. H. Franssen (dwergbijtje.) — Vluchtige zoölogische waarnemingen gedaan tijdens een kort verblijf op Timor en Flores, April—Mei 1930, door jhr. W. C. van Heurn, (waarbij is opgenomen een lijst van meegebrachte mollusca, volgens determinatie van mej. T. van Benthem Jutting en van verzamelde reptielen, gedetermineerd door dr. F. Kopstein). — De Undatie-theorie. (Hare afleiding en toepassing op het Westelijk deel van den Soendaboog), door dr. ir. R. W. van Bemmelen.

Nederlandsch Fabrikaat

No. 7 van 20 Juli: Het industrialisatievraagstuk voor Ned.-Indië, door K. v. d. Veer. (Lezing op 30 Juni voor de vereeniging. Hollandsche artikelen in Ned.-Indië, door A. J. Torley Duwel. (Het eigenaardige doet zich ook in Indië voor — en ik zou dit met aanhaling der artikelen kunnen staven, zegt de heer T. D., — doch het lijkt mij preferent dit niet te doen — dat artikelen van Nederlandsch Fabrikaat, die h.t.l. vrijwel onbekend zijn, in Indië populair zijn en veel verkocht worden. Zulks is dan meestal door bijzondere omstandigheden te verklaren, bijv. dat de betreffende fabrikant zich geruimen tijd groote opofferingen heeft getroost om „er in" te komen.)

Nederlandsch Indië

Afl. 19 van 1 Juli: Bij de wisseling van het Presidium van de Vaderlandsche Club door St. (Mr. R. Fruin is vervangen door mr. P. M. C. J. Hamer). — Weest op Uw Hoede. (Een vervolgartikel op dat van 1 Mei: Ontwaakt). — Voorpost of achterhoede, II. door W. (Een beschouwing over indianisatie.)

Onze Mail

Officieel Orgaan v.h. Katholiek Indisch Bureau. No. 25 van 20 Juli: De Dessa, door B. — Voorts: Uit de Oost- en West-Indische Mail. — Missionarissen naar Indië. — Passagiers-afvaart- en adressenlijsten.

Onze Stem

No. 25 van 17 Juni: Om het loonvraagstuk, door E. F. Jahn. — Van Onderwijsmisère en een Schooldrukkerij, door A. Jansen. — Het Vakonderwijs voor Meisjes in Ned.-Indië, door J. d. R. — Inheemsche Melkveemarkten, door W. A. Schrauwen (Smetstofverspreiders bij uitnemendheid).

De Planter

De trieste afrekening (der wegens de malaise ontslagen assistenten). — Iets over de financieele positie van de onderneming en haar beteekenis voor den Planter, V. (De Senembah Maatschappij). — Enkele gegevens met betrekking tot de industrialisatie van N.-I. (uit de Voortstuwer. Sedert 1926 is het aantal bedrijven van 3681 tot 5385 toegenomen, waarin ongeveer 200.000 personen werken. De gevolgtrekking wordt gemaakt dat:

a) De electrificatie van Ned.-Indië heeft zeer groote vorderingen gemaakt; bij geen enkele andere bedrijvengroep heeft een zoodanige sterke vermeerdering van het aantal bedrijven plaats gehad;

b) De geringste vermeerdering van het aantal fabrieken heeft bij de cultuurondernemingen plaats gehad; in deze groep vond de grootste vermeerdering plaats in die fabrieken, welke Inlandsche gewassen verwerken, n.l. rijst, kapok en tapioca. Bij de cultures, welke als regel door Europeanen geleid worden, n.l. suiker, thee en vezel was de toename relatief gering;

c) Overigens heeft de vermeerdering van het aantal bedrijven voor het grootste gedeelte bij de kleinbedrijven plaats gevonden.)

De Rijkseenheid

No. 43 van 27 Juli: Het rapport van Bezuinigingscommissie-Welter en Suriname. I. (De deskundige schrijver, die blijkbaar onder de bekoring van Suriname is gekomen, herinnert aan een ander bezuinigingsrapport, dat ook door volslagen leeken was samengesteld en is van meening, dat een operatie van een millioen vrijwel onmogelijk is en de vermindering van de militaire bezetting tot voorzichtigheid moet manen). — Feuilleton: Bijstand in Rechten, door Ridde Rys. — Nog eens de strijd Nederburgh—Eigeman, door Ch. Kiès. (Over de beteekenis der wetgeving van Artikel 10 der Grondwet in 1922).

De Stuw

No. 12 van 16 Juni: Opening van het 15de zittingsjaar van den Volksraad. — Leger en Politie.

De Stuwing

Maandblad voor Nederland en Ned.-Indië, uitgaande van de Amst. Mij. voor Jongemannen. No. 7 van Juli: Ons werk in Ned.-Indië, door J. E. — Crisiswerk der A.M.J.V. in Ned.-Indië, door J. C. G. Nieuwenhuis. — 1ste verantwoording van giften voor het Ind. Crisiswerk f 17.233,90).

Het Ziekenhuiswezen

No. 7: De geschiedenis van het ziekenhuiswezen. De ziekenverpleging en het ziekenhuiswezen in de West in den loop der eeuwen, door A. Hallema. (Wat op het stuk van ziekenhuiswezen in onze Westindische koloniën tot stand is gebracht en ten bate der zieke kolonisten is gedaan. Na een historisch overzicht wordt het tegenwoordig Militair Hospitaal behandeld. Een viertal afbeeldingen uit de verzameling Oudschans Dentz, verluchten het artikel).

Suriname

„De Maasbode" van 24 Juli schrijft:

„Naar wij van bevoegde zijde vernemen heeft de Minister van Koloniën aan den heer W. C. Clasener te Amsterdam in beginsel een dividendgarantie ad 5 pct. voor den tijd van 3 jaar en bij wijze van renteloos voorschot, t.z.t. terug te betalen uit de overwinst boven 5 pct., verleend over het voor de door evengenoemden heer voorgenomen oprichting van een ananas-cultuur- en conservenonderneming in Suriname en wel tot een bedrag van ten hoogste f 400.000.

De heer Clasener heeft indertijd enkele partijen ananassen uit Suriname hier te lande geïmporteerd, welke met medewerking van den heer Th. van Woerkom, te Altena, bij Nijmegen, in diens fabrieken zijn geconserveerd, teneinde uit te maken of deze Surinaamsche ananassen in elk opzicht voor conserven-doeleinden geschikt zouden zijn. Ook de bruikbaarheid voor conserveering van de in Suriname gefabriceerde „lichte basterd"-suiker werd onderzocht, terwijl de afzetmogelijkheden voor de Surinaamsche ananassen in geconserveerden staat nauwkeurig werden bestudeerd.

De resultaten van al deze proefnemingen enz werden gunstig bevonden en vast is komen te staan, dat Suriname met succes niet alleen een ananas kan produceeren, welke in kwaliteit met de hier geïmporteerde goede soorten geconserveerde ananassen zal kunnen concurreeren, maar ook — mede gelet op de vele en gunstige factoren welke in Suriname, zoowel voor de ananascultuur, als voor de conservenindustrie aanwezig zijn — de prijsconcurrentie kan meemaken, ja, zelfs goedkooper zal kunnen produceeren. Een en ander waarborgen dus, dat de ananasproducten wel hun markt vinden zullen.

De rentabiliteit der in samenwerking met deskundigen, t.w. de heeren Th. van Woerkom, conservenfabrikant, en J. A. Liems, gewezen landbouwleeraar in Suriname ontworpen plannen, is in rapporten van financieele deskundigen vastgelegd, terwijl bovendien de ananascultuur, vergeleken bij andere vruchtencultures, als b.v. de sinaasappel, dit voor heeft, dat zij als vrijwel eenjarige cultuur en door groote en snelle vermenigvuldiging door „uitloopers" (plantsoenen) eerder hare rentabiliteit kan bewijzen.

Het voor de conserven-producten benoodigde verpakkingsmateriaal is, eveneens, dank zij de welwillende medewerking van de Kon. Ned. Stoomboot-Mij., op zeer bevredigende en economische wijze opgelost.

De voornaamste voorwaarde, waaronder de dividend-garantie is verleend, is deze, dat het kapitaal, noodig voor de ananascultuur op behoorlijke schaal en de te exploiteeren conservenfabriek, ten volle geplaatst zal moeten zijn. Blijkbaar wil de Regeering hierdoor voorkomen, dat midden in het bedrijf, bij gebrek aan voldoende middelen, de onderneming mislukt.

De heer Clasener hoopt nog in dit jaar met den heer J. A. Liems voornoemd naar Suriname te kunnen vertrekken, om met de uitvoering der plannen een aanvang te maken."

***

In het *„Algemeen Handelsblad"* van 26 Juli een belangwekkend artikel van den bekwamen West-Indischen medewerker, onder het hoofd: „Richtlijnen voor Suriname". „De toestand is kommervol, maar er zijn mogelijkheden", zegt de schrijver.

Hij erkent dat de regeering nu en dan wel wat belangstelling aan Suriname heeft gegeven, en na den achteruitgang van de cacao-cultuur heeft zij enkele pogingen gedaan om weer meer welvaart in Suriname te brengen. Op zich-zelf-staande pogingen, die vaak bleken een sprong in het duister te zijn.

Al de pogingen waren niet in staat om Suriname weer op den goeden weg te helpen. Het bleef de laatste 25 jaar sukkelen en men krijgt den indruk dat Nederland, dat in Oost-Indië zooveel tot stand brengt, zich ten aanzien van Suriname geplaatst ziet voor vraagstukken, die het niet bij machte is op te lossen.

Moeilijk zijn die vraagstukken inderdaad, aldus de schrijver. „Suriname, dat ongeveer 4½ maal zoo groot is als Nederland, heeft niet veel meer dan 150.000 inwoners. Een bevolkingsarm land dus, hetgeen naar verhouding hooge bestuursuitgaven meebrengt."

De schrijver komt tot de conclusie, dat het aanbeveling verdient een plan van ontwikkeling voor Suriname op te maken, een oud en reeds van verschillende zijden meermalen geopperd denkbeeld, dat ook in het jongste verslag van de Surinaamsche Bank weer naar voren wordt gebracht. En ieder zal begrijpen dat een in *bijzonderheden* afdalend plan geen reden van bestaan heeft, want dat zou spoedig uit zijn voegen raken. Maar men zal toch wel kunnen aangeven de hoofdlijnen, waarlangs men zich in de toekomst de ontwikkeling denkt te leiden. Kortom een plan, dat niet in een stijf keurslijf gedrongen moet zijn, maar waarin men naar omstandigheden wijziging zal kunnen aanbrengen.

De schrijver geeft dan eenige punten aan, waarover men bij de opstelling van een plan zijn gedachten zal moeten laten gaan.

***

„De Surinamer" van 19 Juni schrijft:

„Dezer dagen trekken er arbeiders naar de bauxietonderneming der Kalbfleisch Corporation op Ongelijk aan de Para, waar de werkzaamheden worden hervat. Reeds werden er 140 arbeiders geplaatst."

***

In het nummer van 12 Juni lezen wij:

„Hedenmorgen vertrokken met de Stuyvesant, twee Britsch-Indische families naar Curaçao om er den tuinbouw uit te oefenen.

Hun overkomst en vestiging vinden plaats met steun van het Curaçaosch Gouvernement.

Slaagt de proef der uitzending, dan zullen er waarschijnlijk meer gezinnen worden aangevraagd."

***

„De West" van 14 Juni schrijft:

„De balata-industrie, die bij ons vrijwel het nulpunt heeft bereikt, schijnt in Britsch Guyana nog te worden uitgeoefend. Wij lezen in de Argosy, dat tot eind Mei dit jaar werden uitgevoerd 330 duizend ponden balata, wat meer is dan verleden jaar, toen in hetzelfde tijdvak de uitvoer 247 duizend ponden bedroeg."

***

Het begrootingsjaar 1931 sluit in Britsch Guyana met een tekort van ruim driekwart millioen dollars. De kolonie, die vroeger kon bogen op flinke overschotten, kan de eindjes nog slechts bij elkander houden door een aanzienlijk subsidie van het Moederland en door sterke onderlinge protectie der Engelsche koloniën in den vorm van voorkeurtarieven.

Waar in Suriname een opvallende vermindering van den accijns op binnenlandsche gedistilleerd de aandacht trekt, viel het ons op, dat ook in Demerara wordt geklaagd over sterken achteruitgang van dit middel.

***

Op uitnoodiging van den Gouverneur van Britsch-Guyana heeft de Gouverneur van Suriname een bezoek gebracht aan Georgetown.

Omtrent de regeling van het bezoek deelde *„De West"* het volgende mede:

De Engelsche Gouverneur zal zijn collega per extra-trein afhalen van New Amsterdam. Gouverneur Rutgers zal in Georgetown overnachten, den volgenden dag een rondrit maken door Georgetown en omstreeks tien uur per automobiel vertrekken naar Springlands, waarbij onderweg gelegenheid zal zijn de rijstvelden aan de Engelsche kuststreek in oogenschouw te nemen.

De reis naar Georgetown wordt medegemaakt door de heeren Kikkert en Seliwanowsky. Teruggekeerd in Nickerie sluiten zich weder de heeren Soeters en v. d. Sleen bij het gezelschap aan. Binnendoor gaat van Nickerie de terugreis via het Coppenamedistrict, waar zich de heeren Grader en Blanken bij den Gouverneur aansluiten, voor den tocht naar de Raleighvallen en den Volzberg.

***

Wij ontleenen aan de „N. R. Ct." van 29 Juli, Av.bl. D. het volgende:

Men bericht aan Aneta-Holland, dat dr. Van der Sleen en ir. Soeters, Zondag 7 Augustus van hun bezoek aan ons gebied in de West zullen terugkeeren per stoomschip Stuyvesant, van de Kon. Ned. Stoomboot-Mij. te Amsterdam. Na een zeer geslaagd bezoek aan Curaçao en Maracaibo werd Trinidad bezocht en daarna te Paramaribo aan wal gestapt. Het geheele bewoonde deel der kolonie werd bezocht, Nickerie en de Corantyn zoowel als Albina, Moengo en de groote rivieren. Vele excursies werden gemaakt, o.a. met den gouverneur naar de Raleighvallen in de Boven-Coppename en naar de goudvelden. Dr. Van der Sleen brengt dus het eerste nieuws (en monsters) van de groote goudvondst op Placer De Jongh Zuid. Ook de houtaankap der firma Kersten en Co. werd bezocht, de scholen en hospitalen van missie en zending, de melaatscheninrichtingen, enz.

***

Door den schrijver, den heer H. G. Brandon, wordt aan de redactie ter bespreking toegezonden een overdruk van zijn in *„De West-Indische Gids"* van Juli—Aug. verschenen artikel „Proefneming voor machinale hoevenrijstcultuur op de plantage Guadeloupe in Suriname in 1925—1926".

Onze ruimte gedoogt niet een overzicht te geven van het 18 bladzijden beslaande artikel. Wij kunnen er alleen van zeggen dat het een zeer nauwgezet en zeer leerzaam verslag is van een interessante proefneming. Ons is geen zoo gedetailleerde beschrijving bekend van een proefneming op cultuurgebied. Het is zeer te betreuren, dat de heer Brandon de proef heeft moeten staken en het is te hopen dat hij die te eeniger tijd zal kunnen voortzetten. Zeer terecht vraagt hij aan het slot van zijn artikel:

„Moet het geen eminent belang geacht worden deze alleszins mogelijk schijnende uitkomst in het belang van de Surinaamsche noodlijdende bevolking, grondig en doorgezet in de praktijk te beproeven?"

Nagekomen Berichten.

Curaçao

Raden van advies.

Ons trof een bericht in de pers, meldende, dat de „Vrijheidsbond" een zoogenaamde Indische groep in het leven geroepen heeft met het doel, om hier te lande goede voorlichting te verstrekken omtrent de overzeesche gewesten. Genoemd worden de leden van het bestuur dezer groep, dat door mr. Fock, den voorzitter van den „Vrijheidsbond" is geïnstalleerd. Het meest heeft onze belangstelling, dat dit bestuur tevens zal dienen als raad van advies in overzeesche zaken voor het hoofdbestuur en de kamerfracties dezer politieke partij.

Wij zijn van meening, dat hiermee een stap in een goede richting is gedaan. Het is duidelijk, dat niet

alle belangen in de verschillende kamerafgevaardigden van elke politieke groep kunnen vereenigd zijn. In het bijzonder komt onze West te kort. In den regel zijn het de sprekers voor Nederlandsch-Indië, die ook voor Suriname en Curaçao moeten opkomen, en, als men den heer Fock in de Eerste Kamer uitzondert, is er naar wij meenen, niet één, die de West- en althans zal dit met Curaçao het geval zijn anders dan uit boeken kent of ten hoogste van een kort verblijf op doortocht.

De Vrijheidsbondsche raad van advies zal worden aangevuld met een of twee deskundigen voor Suriname en Curaçao.

Wij hebben hier min of meer te doen met een surrogaat van den Raad van overzee, voorgesteld door den heer Harloff, die zelf ook lid van dezen raad geworden is, en het is de vraag, of dit surrogaat niet nog beter zal blijken te zijn dan een regeeringsraad.

Mits natuurlijk de andere partijen dit voorbeeld volgen. Het zal niet gemakkelijk zijn de deskundigen te vinden, ook omdat toch vooral zal moeten worden vastgehouden aan den eisch van een niet te oude Indische ervaring, maar misschien zijn er ook voor de West wel voldoende krachten, althans voor de groote partijen.

Inkomsten en uitgaven.

Een Aneta-telegram meldt als inkomsten over het eerste halfjaar *f* 3.094.000,—. Het tweede kwartaal moet dus ongeveer hetzelfde hebben opgebracht als het eerste, dat met *f* 1.464.035,— *f* 100.000,— beneden de oorspronkelijke raming is gebleven.

Intusschen is bij aanvullende begrooting de raming voor 1932 verhoogd; het Aneta-telegram zegt: tot *f* 6.539.000,—. Echter ging het voorstel van den gouverneur tot *f* 6.961.000,—. De raad schijnt er dus een *f* 420.000,— te hebben afgedaan.

Het telegram zegt ook, dat bij aanvullende begrooting de uitgaven op *f* 6.537.000,— zijn geraamd. De oorspronkelijke raming was *f* 6.291.840,— en de gouverneur had verhoogingen tot *f* 6.811.020,— voorgesteld. Hiervan schijnt de Koloniale raad dus meer uitgaven tot een bedrag van *f* 245.160,— te hebben toegestaan.

De begrootingsdebatten deden niet verwachten, dat de raad zóó ver het bestuur zou volgen.

Intusschen meldt het Aneta-telegram ook:

Aangezien het verschil tusschen inkomsten en uitgaven gering is en het mogelijk is dat de opbrengst der middelen in de tweede helft van het jaar 1932 verrassingen zal opleveren, terwijl men verdere voorschotten van Nederland wil voorkomen, zijn twee nieuwe ontwerpen ingediend. Het eene betreft een extra-benzinebelasting van *f* 3 per hl. Verwacht wordt dat deze extraheffing per jaar *f* 180.000 zal opbrengen.

Het tweede ontwerp betreft de heffing van volle loodsgelden in de Caracasbaai, Bullenbaai en alle havens van Aruba. Verwacht wordt dat de opbrengst hiervan *f* 100.000 per jaar zal bedragen.

Voorgesteld wordt beide heffingen per 1 Augustus a.s. te doen ingaan, waardoor, naar verwacht wordt, de inkomsten over 1932 zullen worden verhoogd met *f* 110.000 extra."

Britsch-Indiërs naar Curaçao.

De *Amigoe* schrijft:

„We lazen in de Surinamer dat met de Stuyvesant twee Britschindische families naar Curaçao zijn vertrokken om er den tuinbouw te gaan uitoefenen.

Hun overkomst en vestiging vinden plaats met steun van het Curaçaosch Gouvernement, dat door bemiddeling van den heer Jainundusingh de zaak regelde.

Vertrokken zijn een gehuwd Britsch Indiër en diens gehuwde zoon, beiden met gezin, in totaal zes personen, afkomstig van het land van Beekhuizen, waar zij als landbouwers waren gevestigd.

Slaagt de proef der uitzending, dan zullen er waarschijnlijk meer gezinnen worden aangevraagd."

Uit den Verren Vreemde

Het Oostkust van Groenland-conflict.

Enkele weken geleden maakten wij melding van een nieuw Noorsch—Deensch conflict over gebied op de kust van Oost-Groenland. Dit is nu op zoodanige wijze aanhanging gemaakt bij het Internationaal gerechtshof te 's-Gravenhage, dat een dadelijk inbehandeling-nemen gevraagd werd en verkregen is. Hierdoor zijn den 28en Juli de pleidooien al gevoerd.

Door de zoo verlevendigde actualiteit vraagt de kwestie thans weer volle aandacht.

Twee zaken zijn in deze te onderscheiden. De eerste, die sedert ongeveer een jaar hangende is, en waarover vermoedelijk in het laatst van 1932 een uitspraak van het Haagsche hof te verwachten is. De nieuwe, die loopt over een door de Noorsche regeering den 18en Juli ingediend verzoek om provisioneele maatregelen te nemen ter bescherming van Noorsche onderdanen tegen te vreezen maatregelen van Deensche zijde. De eerste heeft betrekking op de kuststrook van Oost-Groenland tusschen 71^{0} 30' en 75^{0} 40' N.B.; wij hebben hierover onze lezers reeds enkele malen 't een en ander meegedeeld. Het nieuwe zette in met het bericht d.d. 10 Juli van de benoeming (ingaande 12 Juli) door de Noorsche regeering van Mr. Helge Ingstad tot gouverneur, met politiebevoegdheden over het gebied ter Oostkust van 63^{0} 40' tot 60^{0} 30' N.B., gebied maarover Denemarken zich de souvereiniteitsrechten toekent. Nadat wij hier, twee weken geleden, weergaven hoe de Noorsche en de Deensche pers zich over deze handeling hadden uitgelaten, richtte de regeering te Oslo zich, den 18en Juli, tot het Permanente Hof van Internationale Justitie om de rechtsgeldigheid erkend te krijgen van haar bezettingsdaad.

Een onderdeel van de procedure, die hierop betrekking heeft, vormt het verzoek dat den 28en Juli in behandeling is gekomen. Dit verzoek vraagt, zooals de president van het hof, de heer Adatci, bij de opening van de zitting mededeelde, om conservatoire maatregelen, die voor de Deensche regeering een onmiddellijk bevel zullen inhouden om zich op het aangegeven gebied van elken dwangmaatregel tegen Noorsche onderdanen te onthouden.

Aan dit verzoek was nog toegevoegd, dat de beslissing zou worden opgeschort voor het geval, dat de Deensche regeering mocht doen weten, dat zij niet tot dwangmiddelen zal laten overgaan. Haar was om een verklaring in dien geest verzocht.

Den 22en Juli heeft de regeering te Kopenhagen, bij nota, van bescheid gediend. Zij heeft in overweging gegeven het nu aanhangige verzoek van Oslo in zijn geheel af te wijzen, als ongegrond en doelloos.

President Adatci zeide, dat de Deensche regeering echter voordien al, namelijk ook op den 18den Juli, een verzoek tot het Hof had gericht, met de strekking om van het Hof een verklaring te krijgen, volgens welke de bezetting van een gedeelte der Oostkust van Groenland en de in verband daarmede door Noorwegen genomen maatregelen, onwettig en ongeldig zouden worden genoemd. In de nota van 22 Juli werd nog speciaal gewezen op de mogelijkheid van inbreuk op de Deensche wetgeving ter bescherming van de Eskimo's in het bedoelde gebied.

Voor deze zaak zijn, volgens het reglement van het Hof, door beide partijen, elk, een rechter ad hoc aangewezen. Voor Denemarken de heer H. Zahle, gezant van dit land te Berlijn, voor Noorwegen de heer B. Vogt, gezant van dit rijk te Londen.

Voor de pleidooien waren door beide regeeringen staatslieden en geleerden van naam gekozen, om óf als agent en pleiter, óf als deskundig adviseur op te treden.

Voor de Noorsche regeering kreeg het eerst het woord mr. Per Rygh, advocaat bij het Hooggerechtshof te Oslo. Aan zijn uiteenzetting ontleenen wij hier eenige hoofdmotieven.

Hij zette voorop, dat toen het bewuste gebied door Noorwegen werd bezet verklaard, er zich alleen de leden bevonden van twee Noorsche expedities van visscherij. Andere bewoners, Denen, Groenlanders, Eskimo's of welke ook, waren er niet, en ook waren er geen inrichtingen, van welken aard ook, die aan Denen toebehoorden. De Noorsche regeering heeft aan de bezetting aan alle betrokken regeeringen kennis gegeven, geen enkele regeering heeft tot dusver opmerkingen daarover gemaakt, behalve de Deensche, die geprotesteerd heeft in een nota van 14 Juli 1932. De Deensche regeering beschouwt deze bezetting als een schending van den bestaanden rechtstoestand.

Dit geschil zal te zijner tijd voor het Hof behandeld worden. Thans gaat het alleen om de gevraagde conservatoire maatregelen. Immers, weliswaar waren er bij de bezetting alleen Noren in dit gebied aanwezig, maar een groote Deensche expeditie, onder leiding van Knut Rasmussen, van ten minste 40 of 50 man, was op weg naar dit gebied, om het geheel te doorkruisen, er gedurende den zomer te verblijven en depots in te richten, huizen te bouwen en er een kunstmatige inlandsche bevolking te vestigen ,die tot grondslag zou kunnen dienen voor een toekomstige Deensche exploitatie van dit gebied. Daarbij was Rasmussen door de Deensche regeering met politiegezag bekleed, hetgeen bij vroegere expedities niet het geval was. Deze expeditie ging af op hetzelfde gebied, dat juist door Noorwegen was bezet. In de Deensche pers werd luide geëischt, dat deze expeditie de Noren van het bezette gebied zou verdrijven.

Harerzijds heeft de Noorsche regeering aan hare vertegenwoordigers in het bezette gebied opgedragen de meeste égards in acht te nemen jegens Deensche onderdanen, die daar landen.

Maar thans bestaat er ernstig gevaar voor botsingen, wanneer de Deensche expeditie, die ieder oogenblik kan aankomen, daar debarkeert. Denemarken immers heeft niet willen verklaren, dat het zijn toevlucht niet zal nemen tot geweld. Vandaar het verzoek van de Noorsche regeering aan het Hof maatregelen te gelasten ter bescherming van de belangen der Noorsche onderdanen.

Tenslotte zeide pl. gemachtigd te zijn om te verklaren, dat indien het Hof maatregelen van bescherming zou uitvaardigen, waarbij aan de Denen het plegen van geweld verboden werd, Noorwegen bereid is van zijn kant eveneens van alle geweld af te zien, zoodat de maatregelen op gelijke wijze voor beide partijen van toepassing zullen zijn gedurende het tegenwoordige stadium van de zaak.

De agent en raadsman der Deensche regeering Mr. K. Steglich Petersen zette daarna uiteen, dat volgens art. 41 van het statuut van het Hof, in verband met art. 33 van de Algemeene Akte van Genève, provisioneele maatregelen slechts dan kunnen worden genomen, indien rechten van partijen zijn verkort of geschonden dreigen te worden door daden, welke bedreven zijn of op het punt staan om bedreven te worden.

Hij vroeg: welke rechten van Noorwegen wil Denemarken schenden? Welke daden heeft Denemarken bedreven of is het voornemens te bedrijven om Noorsche rechten te schenden? Geene. Het verzoek van Noorwegen vindt dus geen grond in art. 41 van 's Hofs statuut. De bedoeling is, volgens hem, alleen, het Hof ertoe te brengen een voorloopige beslissing te nemen, welke vooruitloopt op het geschil betreffende de hoofdzaak en welke dan door Noorwegen kan worden geïnterpreteerd als een beperking van de economische souvereiniteit van Denemarken. De Noorsche onderdanen kunnen geen recht doen gelden op vrijdom van het politietoezicht, door Denemarken ter voorkoming van onwettige handelingen in dit gebied uitgeoefend. De Noorsche rechten in dit gebied zijn omschreven in de Conventie van 9 Juli 1924 en bepalen zich tot de uitoefening der jacht en visscherij in dit gebied. De Deensche regeering wil geen enkelen maatregel nemen tot wijziging van den rechtstoestand van deze streken en heeft geen hinderpalen in den weg gelegd aan de uitoefening van de jacht en visscherij door de Noren; zij wil op geen enkele wijze op de beslissing van het Hof vooruitloopen. Er is dus geen enkele reden om provisioneele maatregelen te nemen. De uitlatingen in de pers waarop Noorwegen zich beriep, zijn afkomstig van particuliere personen, tot de oppositie behoorende; zij gaven in geen enkel opzicht het standpunt of de bedoeling der Deensche regeering weer. Dit standpunt kan alleen gekend worden uit haar eigen daden en verklaringen.

Er zijn geen motieven om aan te nemen, dat er in de komende maanden zich moeilijkheden in de streken zullen voordoen. De Noren en de Denen ontmoeten elkander slechts uiterst zelden in dit uitgestrekt gebied. Conflicten zijn als uitgesloten te beschouwen. Er zijn overigens wel degelijk inwoners in deze streek; de bevolking oefent er jacht en visscherij uit. Ook Frankrijk en Engeland hebben in 1925 van Denemarken het recht van jacht en visscherij in Groenland verkregen. De Deensche regeering kan de belangen der bevolking niet prijsgeven. Zij moet zich verzetten tegen elke poging om een beschikking van het hof te verkrijgen, die kan worden uitgelegd als een beperking van haar souvereiniteit.

De agent voor Noorwegen, mr. A. Sunde, oud-minister van justitie, voerde hierna nog aan, dat de eenige vraag waarom het gaat deze is: ziet de Deensche regeering hangende dit proces van het gebruiken van geweld af?, een vraag, waarop de Deensche regeering geen positief ontkennend antwoord heeft willen geven.

Mr. G. Rasmussen, sprak daarna nog voor Denemarken. Deze meende, dat de Noorsche regeering, instede van zich te beroepen op allerlei artikelen in de Deensche pers, beter had gedaan de houding van de Deensche regeering in die gansche zaak na te gaan. Niets in haar handelingen rechtvaardigt het nemen van conservatoire maatregelen. In 1924 sloot de Deensche regeering een conventie met Noorwegen, welke de Noren volledige vrijheid verleende hun jacht- en visscherijbedrijven aan de Oostkust van Groenland uit te oefenen. 10 Juli 1931 vaardigde de Noorsche regeering het besluit uit van de bezetting van het centrale gedeelte van Oost-Groenland. 12 Juli 1932 had een nieuwe bezetting door Noorwegen plaats, ditmaal van Zuid-Oost-Groenland. Met een gevoel van diepe verwondering heeft de Deensche regeering daarvan kennis genomen en het Deensche volk deelde haar ontroering over deze daad van geweld, hangende een proces voor het hoogste gerechtshof ter wereld. Pl. was vast overtuigd, dat het hof zou weigeren dezen weg in te slaan. Daardoor toch zou een aanmoediging gegeven worden aan regeeringen om over te gaan tot daden van geweld, die onvereenigbaar zijn met het wezen zelf van de internationale gerechtigheid. Zoolang de Noren geen incidenten zullen verwekken, is er ook geen reden om aan te nemen dat er zich incidenten zullen voordoen. Denemarken kan geen afstand doen van zijn souvereiniteit over het gebied, welke het verantwoordelijk stelt voor de handhaving van de orde tegenover de inheemsche bevolking en de vreemdelingen.

Nadat deze pleidooien, alle op 28 Juli, waren beëindigd, verklaarde de voorzitter de behandeling der zaak besloten. De resolutie van het hof is nog niet bekend. Zij wordt door velen met spanning afgewacht. Niet alleen, ja zelfs misschien niet in hoofdzaak, om de beslissing over de gevraagde

conservatoire voorziening zelf, maar tevens omdat men verwacht in de beslissing hierover al een aanwijzing te kunnen vinden voor het standpunt, waarop het hof zich stelt ten aanzien van het geheele Deensch-Noorsche conflict over souvereine rechten ter Oostkust van Groenland, al heeft de voorzitter van het hof bij de opening der zitting van 28 Juli er ook met nadruk nog eens op gewezen, dat onderdeel en hoofdzaak goed onderscheiden en uit elkander gehouden behooren te worden.

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.

(voor steun aan werkloozen in die gewesten).

Sedert de opgave, opgenomen in het Kol. Weekblad No. 25 van 23 Juni 1932, werd ontvangen een bedrag van 1.797.70, zoodat in totaal hier te lande ten behoeve van het Centraal Comité te Batavia is gestort f 12.124.73.

Evengenoemde som van f 1.797.70 bevatte de bijdragen van:

H.M. Koningin Moeder f 500; P. W. f 25; ir. A. K. M. M. f 15; Wed. L. A. B. geb. J. P. P. f 5; ir. J. W. de Br. K. f 2.50; J. M. v. G. f 5; C. J. H. f 10; C. v. H. (Bridge Club B.H.R.T.) f 5.50; prof. dr. (mr.) J. A. N. f 7,50; J. d. Cl. Z. f 10; W. J. Kr. f 50; N. H. f 10; mevr. de wed. E. v. A. geb. T. f 2.50; L. B. v. St. t. Br. f 5; B. de Br. en A. E. d. Br. samen f 20; mr. A. B. C. S. f 10; mej. J. E. S. f 2.50; D. H. (Bridge-Club H.A.B.O.) f 7.20; C. F. de Br. K. f 10; mevr. G. L. geb. Fr. f 100; E. M. geb. Vl. f 2.50; J. A. L. f 5; D. J. W. f 5; J. H. L. de K. f 15; mr. A. D. W. de Vr. f 25; R. Z. f 10; C. S. G. f 5; A. Vr. (maandelijksche bijdrage) f 5; dr. L. M. f 2.50; mr. dr. H. N. A. v. G. O. (tweede storting) f 2.50; J. T. f 20; G. M. W. f 10; W. J. R. L. f 10; H. D. F. C. L. f 10; J. J. D. f 10; ir. W. A. Sl. f 20; C. P. f 2.50; C. J. M. v. H. f 10; mr. J. A. M. f 5; W. J. R. f 25; W. G. v. W. f 15; ir. O. W. f 50; dr. J. H. J. f 25; R. V. W. te L. f 2,50; jhr. mr. O. E. W. S. f 20; G. J. Bl. f 20; Vereeniging van Vertegenwoordigers van Overzeesche Loges f 150; A. Ph. M. f 10; van V. S. en A. f 20; mevr. de Wed. J. H. geb. Str. (door tusschenkomst van de Vereeniging Oost en West) f 10; mej. C. W. S. f 5; mevr. J. M. M. geb. de H. f 15; J. F. H. f 5; Pensioenbond Indische Ambtenaren f 100; mr. A. N. de W. f 10; prof. dr. J. V. S. f 15; mevr. R. v. I. geb. W. f 5; Th. L. v. H. f 5; mej. A. S. W. f 5; R. H. W. f 5; mr. J. v. Pr. f 5; A. H. M. G. f 2.50; N. H. v. d. L. f 5; B. Th. W. v. H. f 5; J. Pr. f 5; P. J. de K. f 10; prof. ir. J. H. f 5; mej. P. S. G. f 25; W. P. H. f 10; G. O. V. M. f 10; E. S. de Kl. f 2.50; G. A. R. f 5; A. Vr. (maandelijksche bijdrage) f 5; O. L. H. f 5; mevr. de Wed. C. G. T. S. geb. v. d. S. f 25; W. F. K. f 10; I. W. de Gr. f 25; ir. J. W. de Br. K. f 2.50; dr. J. C. K. (maandelijksche bijdrage) f 5; ir. A. G. f 10; J. C. H. f 10; mej. N. f 5; N.V. Geldersche Credietvereeniging Oosterbeek (namens een harer cliënten) f 100.—.

Tenslotte moge nogmaals onder de aandacht worden gebracht, dat het gironummer van het Crisis-Steuncomité voor Nederland-Indië is 198020.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Van onzen afdeelings-secretaris, den heer Wolff te Paramaribo, ontvingen wij het bericht, dat de heer W. K. A. baron van Lynden, door vertrek uit Suriname, het voorzitterschap onzer afdeeling aldaar, heeft moeten neerleggen.

Deze omstandigheid geeft ons aanleiding te dezer plaatse daarover ons leedwezen te betuigen. Gedurende het tijdperk toch dat genoemde heer het voorzitterschap zijner afdeeling bekleedde, heeft hij zich in hooge mate verdienstelijk gemaakt en daardoor de gansche Vereeniging Oost en West aan zich verplicht.

HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—1? en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

VAN DE REDACTIE.

Koninklijke Nederlandsche Jaarbeurs.

Aan de XXVIIe Koninklijke Nederlandsche Jaarbeurs, welke van 6 tot en met 15 September te Utrecht zal worden gehouden, zal wederom een Italiaansche sectie verbonden zijn, grooter en belangrijker dan die, welke als eerste proefneming deelnam aan de vorige najaarsbeurs. De Italiaansche sectie zal bestaan uit een collectieve inzending van Italiaansche kunstnijverheid, huishoudelijke artikelen, glas, ceramiek, albast, lederwaren, byouterieën en speelgoederen, benevens een inzending van ruwe en bewerkte tabak. Overwogen wordt ook met rijst en landbouwproducten aan de Jaarbeurs deel te nemen. Aan deze sectie zal tevens verbonden zijn een afdeeling voor tourisme.

K. N. I. L. M. vervoer in Juni 1932.

De vooruitgang, die in het vervoer op de regelmatige lijnen in Mei werd geconstateerd, handhaafde zich in Juni.

In de afgeloopen maand werden geen rondvluchten gehouden, behalve de gebruikelijke op den eersten Zondag van de maand in Batavia, Bandoeng, Soerabaja en Medan. De deelname was zeer bevredigend.

Totaal werden 1581 passagiers vervoerd, gesplitst als volgt:

Batavia—Bandoeng	299
Bandoeng—Batavia	340
Batavia—Semarang—Soerabaja	122
Soerabaja—Semarang—Batavia	125
Batavia—Palembang—Singapore	11
Singapore—Palembang—Batavia	13
Batavia—Palembang—Pakanbaroe—Medan	24
Medan—Pakanbaroe—Palembang—Batavia	28
Rond- en speciale vluchten	619
Totaal	1581

6998 K.G. goederen en 1526 K.G. luchtpost gelijkstaande met bijna 107.000 brieven werden vervoerd.

De K.N.I.L.M. maakte in Juni haar eerste vlucht boven Noord-Sumatra. Van Medan uit werd een reclamevlucht ten behoeve van een sigarettenfabriek gemaakt langs de Oostkust en Atjeh tot Kota-Radja en Sabang. Wekte de Fokker op zichzelf al de groote bewondering van de bevolking in de vele Atjehsche plaatsen en kampongs, die letterlijk leegstroomden, de regen van gekleurde reclamebiljetten, die uit het vliegtuig neerdaalden, deed het enthousiasme ten top stijgen.

De baai van Sabang, waar zich juist de Dempo en de Indrapoera bevonden, bood een onvergelijkelijk mooi panorama.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Ir. M. van Bottenburg, houtvester b.h. Boschwezen, Zeestraat 47, Zandvoort; mr. D. C. Lap, adj.-insp. v. Fin., per adres C. M. Lap, arts, Hamersfeld bij Amersfoort; A. Peperzak, leeraar b.d. H.B.S. en Wis- en Natuurkundige afd. (V.H.O. afd. B.) der Alg. Midd. school te Malang, Pontanusstraat 2, Nijmegen; W. Hammink, ondercomm. b.d. Alg. Politie, Kon. Wilhelminal. 67, Voorburg; W. A. A. van Gessel, mulo-onderwijzer, per adres mevr. Ewijk, Plantage Parklaan 10, Amsterdam-C.; Mej. R. Bech, onderwijzeres b.h. O.W.L.O., p.a. Nâd. Handel Mij., Den Haag; E. A. Gabriël, kantoorhoofd op het Residentiekant. te Bodjonegoro, pension „Het Torentje", Regentesselaan 158, Den Haag; L. C. Heijting, ass.-res. van Soemba, Frankenslag 108, Den Haag; K. J. D. Cornelisz, den Dekker, architect b.d. W. en 's Lands B.O.W., p.a. mevr. L. Tremio, Acaciastraat 132, Den Haag; W. F. W. Kelling, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Raadhuisplein 7, Heemstede; mej. N. Harms, onderw. b.h. O.W.L.O., Essenburgstraat 67, Rotterdam; mej. J. C. Harms, onderw. b.h. O.W.L.O., Essenburgstraat 67, Rotterdam; M. C. Palings, politieopz. b.d. Cultuurschool te Blitar, p.a. J. Palings, Driebergen; P. Andreas, hoofdcomm. b.d. Alg. Kantoordienst v.h. B.B., Elsstraat 136, Den Haag; K. Mielart, mulo-onderwijzer, p.a. Ver. v. Ind. Verlofg., v. Weede v. Dijkveldtstraat 37, Den Haag; P. A. Wagner, hoofd der werkplaats b.d. Strafgevangenis „Tjipinang", p.a. fam. L. Walle, Zwederstraat 10a, Rotterdam; C. Hartogh, insp. v.h. Midd. Onderw., Tesselschadestraat 5, Amsterdam-W.; A. P. v. Katwijk, leeraar bij d. Kon. Emmaschool te Soerabaja, p.a. mevr. de wed. A. v. Katwijk, Sandtmannlaan 22, Bussum; L. Wrede, ged. gezagh. 1e kl. b.h. B.B., p.a. mej. Hoeijenbos, Steynlaan 39, Zeist; A. v. Lokhorst, tijd. wnd. ref. bij het dep. der B.O.W., Yperschestraat 6, Scheveningen. S. A. Gomperts, verificateur d. Bel. in Suriname, Kattenburgergracht 21, Amsterdam-C.; E. van Hecke (met wachtgeld), tijd. districtscomm van Marowijne, Frans Halslaan 23a, Hilversum.

Met Pensioen.

G. Kerkhoff, technisch ambt. 1e kl. b.d. P.T.T., Hendrik Zwaardecroonstraat 84, Den Haag; W. Molenaar, inspect. v.h. Inl. onderwijs i.h. 2e ressort te Malang Westwoud (N.-H.)

Mutatiestaat van 27 Juli tot 3 Augustus '32

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
H. G. Crayé, Amsterdam, Stadhouderskade 155.	Secretaris Afdeeling Amsterdam.

Afschrijvingen:

A. R. Pruijn, Nijmegen, Sterrenschansweg 102.
A. ter Weeme, „Huize ter Beek", te Eefde.
H. Heilbron, Ambtenaar, Paramaribo, Wagenstraat 100.

R. I. P.

H. C. Kronouer, Luit.-Generaal-tit., b.d., Den Haag, Laan van Meerdervoort 343.
J. H. Perret Gentil te Willemstad, Curaçao.
R. R. W. Fränkel, Directeur Plantage „Broederschap, Beneden Saramacca.

Adresveranderingen:

Mr. C. Bakker, Adj.-Inspecteur van Financiën, van: Amsterdam, naar: Batavia-C., Dep. v. Financiën.
C. H. M. Ch. Dieben, van: Amsterdam, Valeriusstr. 25, naar: Zutphen, Stationsweg 13.
G. van den Berg, van: Den Haag, Banstr. 1, naar: Bloemendaal, Busken, Huetlaan 8.
Dr. H. van der Veen, van: Leiden, Rijnsburgerweg 145, naar: Noordwijk aan Zee, Oranjeweg 2.
F. C. Weiffenbach, Adm. Ambt. B.B., van: Oegstgeest, Wethouder Duivenvoordestraat 39, naar: Batavia-C.
Jkvr. Mr. W. L. van Spengler, Advocaat en Procureur te Apeldoorn, thans: Hoofdstraat 110b.
A. de Braconier, Leeraar, Deventer, van: Brinkgreverweg 61, naar: Alex. Hegiusstraat 26.
P. A. Bergsma, van: Scheveningen, Helmstraat 5, naar: Den Haag, Snelliusstraat 25.
Ch. P. J. Blok, Oud-Ass.-Resident, Den Haag, van: de Riemerstr. 6, naar: Klimopstraat 131.
J. C. Hietink, van: Den Haag, van der Heimstr. 33, naar: Wassenaar, Groot Hoefijzerlaan 23.
J. G. Larive, Oud-Gouverneur der Molukken, Den Haag, thans: Frederik Hendrikplein 40.
Mevrouw H. Weijgers, Den Haag, van: Willem de Zwijgerlaan 83, naar: Anth. Duyckstraat 157.
L. C. Heyting, Ass.-Resident, m.v., van: Waingapoe (Soemba), naar: Den Haag, Frankenslag 108.
f 5.—.